2024/2474

20.9.2024.

KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2024/2474

(2024. gada 5. aprīlis)

par atbalsta shēmām SA.50787 (2021/C) (ex 2018/N) un SA.50837 (2021/C) (ex 2018/N), ko Čehija īstenojusi par labu lieliem uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar primāro lauksaimniecisko ražošanu

(izziņots ar dokumenta numuru C(2024) 2096)

(Autentisks ir tikai teksts čehu valodā)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

uzaicinājusi ieinteresētās personas iesniegt piezīmes atbilstīgi LESD ([1]) 108. panta 2. punkta pirmajai daļai un ņemot vērā šīs piezīmes,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

(1) Čehija ar 2018. gada 29. marta vēstuli paziņoja Komisijai par atbalsta shēmu SA.50787 (2018/N). Komisija ar 2018. gada 22. maija, 2018. gada 19. jūlija, 2018. gada 8. oktobra, 2018. gada 17. decembra, 2019. gada 6. marta, 2019. gada 28. maija un 2020. gada 6. maija vēstulēm pieprasīja papildu informāciju. Čehijas iestādes ar 2018. gada 20. augusta, 2018. gada 20. augusta, 2018. gada 8. novembra, 2019. gada 18. janvāra un 2020. gada 29. maija vēstulēm nosūtīja papildu informāciju.

(2) Čehija ar 2018. gada 6. aprīļa vēstuli paziņoja par atbalsta shēmu SA.50837 (2018/N). Komisija ar 2018. gada 14. augusta, 2018. gada 14. augusta, 2018. gada 8. oktobra, 2018. gada 17. decembra, 2019. gada 6. marta, 2019. gada 28. maija un 2020. gada 6. maija vēstulēm pieprasīja papildu informāciju. Čehijas iestādes ar 2018. gada 21. jūnija, 2018. gada 13. septembra, 2018. gada 8. novembra, 2019. gada 18. janvāra, 2019. gada 29. marta un 2020. gada 29. maija vēstulēm nosūtīja papildu informāciju.

(3) Komisija ar 2019. gada 6. marta vēstuli informēja Čehijas iestādes par savu lēmumu pārcelt abus paziņojumus uz nepaziņoto atbalsta pasākumu reģistru, jo atbalsts tika piešķirts pirms atbalsta shēmu paziņošanas Komisijai. Tajā pašā laikā Komisija nolēma apvienot šīs lietas, lai tās novērtētu, jo to priekšmets ir identisks.

(4) Komisija ar 2021. gada 12. janvāra vēstuli informēja Čehiju, ka tā ir nolēmusi sākt Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk "LESD") 108. panta 2. punktā noteikto procedūru attiecībā uz atbalstu, kas piešķirts lieliem uzņēmumiem pirms 2021. gada 12. janvāra Lēmuma C(2021)41 final ([2]) ("lēmums par procedūras sākšanu") pieņemšanas un tā paziņošanas Čehijas iestādēm. Tajā pašā laikā Komisija nolēma necelt iebildumus pret atbalstu, kas saskaņā ar abām shēmām SA.50787 un SA.50837 tiktu piešķirts pēc lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas un paziņošanas Čehijas iestādēm, pamatojoties uz to, ka atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

(5) Komisijas lēmums par LESD 108. panta 2. punktā paredzētās procedūras sākšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ([3]). Komisija aicināja ieinteresētās personas un Čehiju iesniegt savas piezīmes.

([1]) Uzaicinājums iesniegt piezīmes saskaņā ar LESD 108. panta 2. punktu, valsts atbalsts SA.50787 (2019/NN) (ex 2018/N) un SA.50837 (2019/NN) (ex 2018/N), OV C 60, 19.2.2021., 39. lpp.
([2]) OV C 60, 19.2.2021., 39. lpp.
([3]) Sk. 2. zemsvītras piezīmi.

(6) Komisija saņēma piecas ieinteresēto personu piezīmes. Tā pārsūtīja piezīmes Čehijai, kurai tika dota iespēja uz tām atbildēt. Tajā pašā vēstulē Komisija arī aicināja Čehijas iestādes sniegt jaunāko informāciju par Čehijas iestāžu uzsākto atgūšanas procedūru pašreizējo stāvokli, jo īpaši par saistītajām tiesvedībām ([4]). Čehija iesniedza savas piezīmes ar 2022. gada 23. maija vēstuli.

(7) Komisija ar 2022. gada 15. jūnija vēstuli pieprasīja papildu skaidrojumu par nolēmumiem, kurus valsts tiesa izdevusi par tā atbalsta atgūšanu, kas piešķirts pirms Komisijas lēmuma par procedūras sākšanu paziņošanas Čehijas iestādēm. Čehijas iestādes atbildēja ar 2022. gada 24. augusta vēstuli.

2. SĪKS ATBALSTA SHĒMU APRAKSTS

2.1. Lēmuma piemērošanas joma

(8) Šis lēmums attiecas uz atbalstu, kas nelikumīgi piešķirts lieliem uzņēmumiem augļu dārzu pārstrukturēšanai un pilienveida apūdeņošanas sistēmu būvniecībai augļu dārzos, apiņu laukos, vīndārzos un kokaudzētavās pirms shēmu SA.50787 un SA.50837 paziņošanas.

(9) Paziņotās shēmas ir šādas:

a) SA.50787 (2021/C) (ex 2018/N) – Atbalsts augļu dārzu pārstrukturēšanai;

b) SA.50837 (2021/C) (ex 2018/N) – Atbalsts pilienveida apūdeņošanas sistēmu būvniecībai augļu dārzos, apiņu laukos, vīndārzos un kokaudzētavās.

(10) Ar šiem abiem paziņojumiem Čehija plānoja aizstāt esošos atbalsta pasākumus SA.46621 (2016/XA) un SA.46972 (2016/XA), kam piešķirts atbrīvojums, pamatojoties uz Komisijas Regulu (ES) Nr. 702/2014 ([5]), lai atbalsttiesīgo saņēmēju grupu paplašinātu, iekļaujot tajā lielos uzņēmumus. Šajā nolūkā, kad saņemts Komisijas apstiprinājums, atbalsta shēmām bija jāaizstāj šīs shēmas, uz kurām attiecas grupu atbrīvojuma shēmas.

2.2. Abu shēmu kopīgās iezīmes

2.2.1. *Mērķis*

(11) Ar paziņojumu SA.50787 (2021/C) (ex 2018/N) Čehijas iestāžu mērķis bija piešķirt atbalstu tādu augļu dārzu stādīšanai, ko audzē saskaņā ar integrēto ražošanas metodi.

(12) Ar paziņojumu SA.50837 (2021/C) (ex 2018/N) Čehijas iestāžu mērķis bija piešķirt atbalstu funkcionālu pilienveida apūdeņošanas sistēmu būvniecībai augļu dārzos, apiņu laukos, vīndārzos un kokaudzētavās Čehijā.

2.2.2. *Ilgums*

(13) Atbrīvotā atbalsta shēma SA.46621 (2016/XA) bija spēkā no 2016. gada 17. oktobra. Atbrīvotā atbalsta shēma SA.46972 (2016/XA) bija spēkā no 2016. gada 7. decembra. Abas atbrīvotās atbalsta shēmas 2021. gada 12. janvārī tika aizstātas ar paziņotajām atbalsta shēmām SA.50787 un SA.50837.

(14) Ar lēmumu par procedūras sākšanu abas paziņotās atbalsta shēmas SA.50787 un SA.50837 tika apstiprinātas turpmākai īstenošanai līdz 2024. gada 31. decembrim.

2.2.3. *Saņēmēji*

(15) Saskaņā ar abām shēmām SA.50787 un SA.50837 atbalstu var piešķirt jebkādu lielumu uzņēmumiem, kas nodarbojas ar primāro lauksaimniecisko ražošanu.

([4]) Iepriekšējās procedūras laikā Čehijas iestādes atzina, ka valsts līmenī tika sākta atgūšanas procedūra attiecībā uz lieliem saņēmējiem, kas atbalstu saņēma, pamatojoties uz grupu atbrīvojuma shēmām. 2020. gada 29. maijā atbalsts netika atgūts, jo attiecīgie atbalsta saņēmēji bija iesnieguši savas lietas tiesā.

([5]) Komisijas Regula (ES) Nr. 702/2014 (2014. gada 25. jūnijs), ar kuru konkrētas atbalsta kategorijas lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu (OV L 193, 1.7.2014., 1. lpp.).

2.2.4. *Juridiskais pamats*

(16) Juridisko pamatu abām shēmām SA.50787 un SA.50837, kā arī iepriekšējām grupu atbrīvojuma atbalsta shēmām SA.46621 (2016/XA) un SA.46972 (2016/XA) veido šādi tiesību akti:

1) Likums Nr. 252/1997 *Coll.* par lauksaimniecību, ar grozījumiem;

2) Noteikumi par ieguldījumu piešķiršanu, pamatojoties uz Likuma Nr. 252/1997 *Coll.* par lauksaimniecību 1., 2. un 2.d pantu (turpmāk "atbalsta piešķiršanas principi").

2.2.5. *Budžets*

(17) Atbalsta shēmas SA.50787 (2021/C) kopējais budžets ir 1 400 miljoni CZK (aptuveni 52,4 miljoni EUR ([6])).

(18) Atbalsta shēmas SA.50837 (2021/C) kopējais budžets ir 560 miljoni CZK (aptuveni 21 miljons EUR ([7])).

(19) Abas atbalsta shēmas tiek finansētas no valsts budžeta. Atbalstu piešķir tiešo dotāciju veidā. Abu shēmu piešķīrēja iestāde ir Valsts lauksaimniecības intervences fonds (*Státní zemědělský intervenční fond*).

2.3. **Atbalsta shēmas SA.50787 (2021/C) apraksts**

(20) Saskaņā ar šo atbalsta shēmu sniegto atbalstu var piešķirt jaunizveidotiem augļu dārzu stādījumiem Čehijā ārpus galvaspilsētas Prāgas. Atbalstu piešķir stādīšanas gadā.

(21) Atbalstu var piešķirt par tādu augļu šķirņu stādīšanu, kuras uzskaitītas subsīdiju programmas interpretācijas dokumenta tabulā un kuras audzētas integrētās ražošanas sistēmā, nepārsniedzot noteiktās smago metālu robežvērtības ([8]).

(22) Atbalstu ir tiesības saņemt par šādām izmaksām:

1) sagatavošanas darbu izmaksas: potcelmu mēslošana, augsnes sagatavošana (dziļā aršana, audzēšana, mēslošana, sagatavošana pirms stādīšanas), projekta sagatavošana (šķirņu selekcija, apputeksnētāji, objektu virziens, zemes gabala ģeometriskā orientācija), žogu uzstādīšana, stādījumu izvietošana, grāvju sagatavošana;

2) stādāmā materiāla izmaksas, tai skaitā transportēšanas stādījumu zemes gabalā un īstermiņa uzglabāšanas izmaksas;

3) stādāmā materiāla sagatavošanas izmaksas un stādīšanas izmaksas;

4) aizsargierīču un to uzstādīšanas, aizsargu un to uzstādīšanas, atbalsta mietu un piesiešanas izmaksas stādīšanas gadā.

(23) Atbalstu var piešķirt līdz 50 % no attiecināmajām izmaksām, nepārsniedzot šādas maksimālās summas:

1) līdz 240 000 CZK/ha (aptuveni 9 000 EUR ([9])) augļu dārza, kas apstādīts ar atbalstiesīgu sugu kokiem – ābelēm, bumbierēm, aprikozēm, persikiem, plūmēm, ķiršiem un skābajiem ķiršiem – vismaz 1 ha platībā, par vienu sugu, kurā koku skaits ir vismaz 800 uz hektāru;

2) līdz 120 000 CZK/ha (aptuveni 4 500 EUR ([10])) augļu dārza, kas apstādīts ar atbalstiesīgu sugu kokiem – ābelēm, bumbierēm, aprikozēm, persikiem, plūmēm, ķiršiem un skābajiem ķiršiem – vismaz 1 ha platībā, par vienu sugu, kurā koku skaits ir vismaz 400 uz hektāru;

3) līdz 60 000 CZK/ha (aptuveni 2 250 EUR ([11])) augļu dārza, kas apstādīts ar atbalstiesīgu sīkaugļu sugu (jāņogu, ērkšķogu, aveņu) kokiem vismaz 0,5 ha platībā, par vienu sugu. Stādu skaitam jābūt vismaz 3 000 uz hektāru.

([6]) CZK pret EUR maiņas kurss 17.9.2020.: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([7]) CZK pret EUR maiņas kurss 17.9.2020.: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([8]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 25. apsvērumu.
([9]) CZK pret EUR maiņas kurss 17.9.2020.: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([10]) CZK pret EUR maiņas kurss 17.9.2020.: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([11]) CZK pret EUR maiņas kurss 17.9.2020.: 1 CZK = 0,03743 EUR.

(24) Saskaņā ar šo shēmu veikto ieguldījumu mērķis ir uzlabot lauku saimniecību vispārējos darbības rādītājus un ilgtspēju.

(25) Tas pats pasākums nebija paredzēts Čehijas lauku attīstības programmā ("LAP") 2014.–2020. gadam. Lai gan LAP ietvēra pasākumu "Integrētā augļu ražošana", saskaņā ar Čehijas iestāžu sniegto informāciju šie divi pasākumi nepārklājās, bet bija savstarpēji papildinoši. Valsts atbalsts tika piešķirts augļu dārzu stādīšanai, taču finansējums saskaņā ar lauku attīstības pasākumu bija paredzēts jau esošajiem augļu dārziem. Pieteikuma iesniedzēji varēja pieteikties gan uz valsts atbalsta finansējumu augļu dārzu izveidei, gan tam sekojošajam finansējumam saskaņā ar LAP to uzturēšanai. Šādā gadījumā tiem bija jāiesniedz divas augsnes analīzes, kas apliecina ķīmisko vielu robežvērtību ievērošanu.

(26) Komisija konstatēja, ka shēma atbilst Čehijas LAP 2014.–2020. gadam mērķiem, jo īpaši mērķim veicināt lauksaimniecības primārās ražošanas konkurētspēju un uzlabot primārās produkcijas kvalitāti (lēmuma par procedūras sākšanu 92. un 93. apsvērums). Turklāt Komisija secināja, ka atbalstam bija pozitīva ietekme uz vidi, jo integrētā ražošanas metode samazina smago metālu daudzumu augsnē (lēmuma par procedūras sākšanu 94. apsvērums).

2.4. **Atbalsta shēmas SA.50837 (2021/C) apraksts**

(27) Saskaņā ar šo shēmu atbalstu var piešķirt par šādām izmaksām:

1) tehnikas un aprīkojuma iegāde vai iegāde uz nomaksu, nepārsniedzot aktīva tirgus vērtību;

2) vispārīgās izmaksas, kas saistītas ar iepriekšējā punktā minētajiem izdevumiem.

(28) Atbalstu var piešķirt līdz 50 % no attiecināmajām izmaksām, un saņēmēji var saņemt līdz 72 000 CZK (aptuveni 2 700 EUR ([12])) par hektāru uzbūvētās pilienveida apūdeņošanas sistēmas.

(29) Saskaņā ar šo shēmu atbalstītie ieguldījumi neattiecas uz esošo apūdeņošanas iekārtu vai apūdeņošanas infrastruktūras elementu uzlabošanu, bet tikai uz jaunuzbūvētu pilienveida apūdeņošanas iekārtu.

(30) Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/60/EK ([13]) Čehija paziņoja Komisijai upes baseina apsaimniekošanas plānu visai teritorijai, kurā tiek veikti ieguldījumi, kā arī visām citām teritorijām, kuru vidi ieguldījums varētu ietekmēt. Pasākumiem, ko saskaņā ar minētās direktīvas 11. pantu veic saskaņā ar upes baseina apsaimniekošanas plānu un kas ir lauksaimniecības nozarei relevanti, jābūt norādītiem attiecīgajā pasākumu programmā.

(31) Saskaņā ar Čehijas iestāžu sniegto informāciju ieguldījumi, kurus aptver šī atbalsta shēma, var radīt apūdeņotās platības neto pieaugumu, kas ietekmē konkrētu pazemes vai virszemes ūdensobjektu. Šajā kontekstā Čehijas iestādes apstiprināja, ka ieguldījumi neietekmē pazemes vai virszemes ūdensobjektus, kuriem attiecīgajā upes baseina apsaimniekošanas plānā ar ūdens daudzumu saistītu iemeslu dēļ noteiktais stāvoklis ir sliktāks par labu.

(32) Saskaņā ar Čehijas iestāžu sniegto informāciju shēmai ir pozitīva ietekme uz vidi, jo pilienveida apūdeņošanas metode salīdzinājumā ar citiem apūdeņošanas veidiem nodrošina ūdens taupīšanu. Paredzams, ka pilienveida apūdeņošana nodrošinās ūdens ietaupījumu vismaz 30 % apmērā, cīnīsies pret sausumu un tādējādi uzlabos ražošanas stabilitāti un palielinās tās kvalitāti, vienlaikus samazinot ūdens patēriņu.

(33) Čehijas iestādes apstiprināja, ka vides analīzē jāpierāda, ka atbalstāmajiem ieguldījumiem nebūs negatīvas ietekmes uz vidi. Šajā nolūkā katrs atbalsta pieteikums tiek izvērtēts atsevišķi.

([12]) CZK pret EUR maiņas kurss 17.9.2020.: 1 CZK = 0,03743 EUR.

([13]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

(34) Atbalsta piešķiršana ir atkarīga no ūdens apsaimniekošanas atļaujas iesniegšanas, ko izdevusi kompetentā ūdens apsaimniekošanas iestāde, kura cita starpā novērtē projekta ietekmi uz dažādiem vides komponentiem.

(35) Turklāt atbalsts ir atkarīgs no ūdens patēriņa mērīšanas sistēmas ieviešanas atbalstāmā ieguldījuma līmenī.

(36) Čehijas iestādes attiecībā uz upes baseina apgabalu, kurā paredzēts veikt ieguldījumu, apņēmās nodrošināt, ka dažādie ūdens izmantojumi lauksaimniecības nozarē palīdz atgūt ūdens pakalpojumu izmaksas saskaņā ar Direktīvas 2000/60/EK 9. panta 1. punkta pirmo ievilkumu, attiecīgā gadījumā ņemot vērā atgūšanas sociālo, vidisko un ekonomisko ietekmi, kā arī skartā reģiona vai reģionu ģeogrāfiskos un klimatiskos apstākļus.

(37) Komisija konstatēja, ka shēma atbilst Čehijas LAP 2014.–2020. gadam mērķiem, jo īpaši mērķim veicināt lauksaimniecības primārās ražošanas konkurētspēju un uzlabot primārās produkcijas kvalitāti (lēmuma par procedūras sākšanu 92. un 93. apsvērums). Turklāt Komisija secināja, ka atbalstam bija pozitīva ietekme uz vidi, jo integrētā ražošanas metode samazina smago metālu daudzumu augsnē (lēmuma par procedūras sākšanu 94. apsvērums).

3. PAMATOJUMS PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAI

3.1. Atbalsta shēmu nelikumība

(38) Atbalsta shēmas SA.50787 un SA.50837 Komisijai tika paziņotas attiecīgi 2018. gada 29. martā un 2018. gada 6. aprīlī. Čehijas iestādes apstiprināja, ka tās tika īstenotas jau pirms to paziņošanas.

(39) Ņemot vērā to, ka Čehija nav izpildījusi savu pienākumu saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu, Komisija lēmumā par procedūras sākšanu ([14]) konstatēja, ka atbalsts, kas lieliem uzņēmumiem piešķirts jau pirms shēmu SA.50787 un SA.50837 paziņošanas, ir jauns atbalsts, kuru tā uzskatīja par nelikumīgu atbalstu Padomes Regulas (ES) 2015/1589 ([15]) 1. panta f) punkta nozīmē.

3.2. Atbalsta saderība ar iekšējo tirgu

(40) Saskaņā ar LESD 107. panta 3. punktu atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu tikai tad, ja tam var piemērot kādu no minētajā pantā paredzētajām atkāpēm. Šajos gadījumos Komisija pārbaudīja, vai ir piemērojama LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā paredzētā atkāpe, kā tas interpretēts attiecīgajos noteikumos, kas ietverti 2014. gada Eiropas Savienības Pamatnostādnēs par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos ([16]) (turpmāk "2014. gada pamatnostādnes").

(41) Saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja tiek konstatēts, ka tas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas būtu pretrunā kopīgām interesēm.

(42) Atbalsta shēmas tika novērtētas, ņemot vērā arī 2014. gada pamatnostādnes, kas bija spēkā shēmu SA.50787 un SA.50837 apstiprināšanas laikā.

(43) Konkrētāk, lēmumā par procedūras sākšanu Komisija novērtēja abu shēmu SA.50787 un SA.50837 saderību ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz I daļu ("Kopīgie novērtējuma principi") un II daļas 1.1.1.1. nodaļu ("Atbalsts ieguldījumiem materiālajos vai nemateriālajos lauku saimniecību aktīvos, kas ir saistīti ar primāro lauksaimniecisko ražošanu") 2014. gada pamatnostādnēs.

([14]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 64. apsvērumu.

([15]) Padomes Regula (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai (kodificēta redakcija) (OV L 248, 24.9.2015., 9. lpp.).

([16]) OV C 204, 1.7.2014., 1. lpp., grozījumi izdarīti ar paziņojumu, kas publicēts OV C 390, 24.11.2015., 4. lpp.

(44) Pamatojoties uz minēto novērtējumu, Komisija lēmumā par procedūras sākšanu secināja, ka atbalsts, kas tiktu piešķirts **pēc** abu atbalsta shēmu apstiprināšanas un pēc lēmuma paziņošanas Čehijas iestādēm, būtu saderīgs ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

(45) Tomēr šajā posmā Komisija nevarēja izdarīt tādu pašu secinājumu attiecībā uz atbalstu, kas piešķirts lieliem uzņēmumiem **pirms** abu atbalsta shēmu SA.50787 un SA.50837 paziņošanas un apstiprināšanas ar Komisijas lēmumu. Minēto atbalsta shēmu novērtējums parādīja, ka, lai gan atbalsts bija saderīgs ar 2014. gada pamatnostādņu II daļas 1.1.1.1. nodaļas īpašajiem nosacījumiem, pastāv šaubas par stimulējošas ietekmes esību un līdz ar to par šāda atbalsta saderību ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu šādu iemeslu dēļ.

(46) Saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 66. punktu atbalstu varētu atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu tikai tad, ja tam ir stimulējoša ietekme. Turklāt saskaņā ar minēto punktu atbalstam ir stimulējoša ietekme, ja tas maina uzņēmuma rīcību tā, lai tas iesaistītos papildu darbībās, kuras tas bez šāda atbalsta neveiktu vai veiktu ierobežotā vai atšķirīgā veidā.

(47) Saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 70. punktu Komisija uzskatīja, ka atbalstam nav stimulējošas ietekmes uz saņēmēju, ja darbs pie attiecīgā projekta vai darbības jau ir sācies, pirms saņēmējs iesniedzis valsts iestādēm pieteikumu atbalsta saņemšanai. Atbalsta pieteikumā bija jānorāda vismaz pieteikuma iesniedzēja vārds vai nosaukums un uzņēmuma lielums, projekta vai darbības apraksts, kā arī īstenošanas vieta, sākuma un beigu datumi, īstenošanai nepieciešamā atbalsta summa un attiecināmās izmaksas.

(48) Saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 35. punkta 25. apakšpunktu "projekta darbu vai darbības sākums" ir ar ieguldījumu saistītu darbību vai būvdarbu faktiskais sākums vai pirmā juridiski saistošā apņemšanās pasūtīt aprīkojumu vai izmantot pakalpojumus, vai citas saistības, kas projektu vai darbību padara neatgriezenisku, – atkarībā no tā, kas sākas pirmais.

(49) Turklāt saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 72. punktu lieliem uzņēmumiem pieteikumā bija jāapraksta situācija bez atbalsta piešķiršanas, ko sauc par hipotētisko scenāriju, un jāiesniedz dokumentāri pierādījumi, kuri apliecinātu pieteikumā aprakstīto hipotētisko scenāriju. Saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 73. punktu piešķīrējai iestādei bija jāveic hipotētisko elementu ticamības pārbaude un jāapstiprina, ka atbalstam ir vajadzīgā stimulējošā ietekme.

(50) Saistībā ar minēto papildu nosacījumu, kas piemērojams lieliem uzņēmumiem, attiecībā uz hipotētiskā scenārija iesniegšanu, Komisija lēmumā par procedūras sākšanu atsaucās uz mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) definīciju, kura sniegta Regulas (ES) Nr. 702/2014 ([17]) I pielikumā, un uz attiecīgo Savienības tiesu judikatūru ([18]).

(51) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 2. panta 1. punktu MVU kategorijā ietilpst uzņēmumi, kuri nodarbina mazāk nekā 250 darbinieku un kuru gada apgrozījums nepārsniedz 50 miljonus EUR un/vai gada bilances kopsumma nepārsniedz 43 miljonus EUR.

(52) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 3. panta 1. punktu "autonoms uzņēmums" ir jebkurš uzņēmums, kas nav klasificējams kā partneruzņēmums minētā panta 2. punkta nozīmē vai kā saistīts uzņēmums minētā panta 3. punkta nozīmē.

(53) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 4. panta 2. punktu, ja, ņemot par pamatu gadu, pārskatu slēgšanas dienā atklājas, ka 2. pantā norādītā darbinieku skaita vai finanšu robežvērtība ir pārsniegta vai nav sasniegta, tas nenozīmē, ka uzņēmums zaudēs vai iegūs vidējā, mazā uzņēmuma vai mikrouzņēmuma statusu, ja vien šīs robežvērtības nav pārsniegtas divos pārskata periodos pēc kārtas.

([17]) Regula (ES) Nr. 702/2014 tika aizstāta ar Komisijas Regulu (ES) 2022/2472 (2022. gada 14. decembris), ar kuru, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu, dažu kategoriju atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos atzīst par saderīgu ar iekšējo tirgu (OV L 327, 21.12.2022., 1. lpp.). Minētās regulas I pielikums netika grozīts.

([18]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 105.–113. apsvērumu.

(54) Lēmuma par procedūras sākšanu 109.–113. apsvērumā šajā kontekstā bija ietverts šāds pamatojums.

(55) Regulas (ES) Nr. 702/2014 40. apsvērumā ir paskaidrots, ka minētajā regulā izmantotā MVU definīcija ir noteikta, pamatojoties uz definīcijām Komisijas Ieteikumā 2003/361/EK ([19]), lai novērstu atšķirības, kas varētu radīt konkurences kropļojumus, un lai atvieglotu dažādu Savienības un valstu iniciatīvu saskaņošanu attiecībā uz MVU, kā arī administratīvās skaidrības un juridiskās noteiktības labad.

(56) Regulas (ES) Nr. 702/2014 39. apsvērumā ir izskaidrots iemesls MVU atbrīvošanai no LESD 108. panta 3. punktā noteiktās paziņošanas prasības: "MVU ir izšķiroša nozīme darbvietu radīšanā, un kopumā tie darbojas kā sociālās stabilitātes faktors un ekonomikas virzītājspēks. Tomēr to attīstību var ierobežot tirgus nepilnības, kas rada MVU tipiskus apgrūtinājumus. MVU bieži ir grūti iegūt kapitālu vai aizdevumus, jo dažos finanšu tirgos netiek akceptēti riski un šie uzņēmumi var piedāvāt tikai ierobežotu nodrošinājumu. To ierobežotie līdzekļi var apgrūtināt arī piekļuvi informācijai, jo īpaši attiecībā uz jaunām tehnoloģijām un potenciāliem tirgiem. Lai veicinātu MVU saimnieciskās darbības attīstību, ar šo regulu konkrētu kategoriju atbalsts, ko piešķir par labu MVU, būtu jāatbrīvo no Līguma 108. panta 3. punktā noteiktās paziņošanas prasības."

(57) Kā norādīts daudzos Savienības tiesu spriedumos, tikai tiem uzņēmumiem, kuri cieš no MVU tipiskajiem apgrūtinājumiem, vajadzētu būt tiesībām uz priekšrocībām, kas izriet no šā statusa. Saskaņā ar Savienības tiesu judikatūru MVU definīcija ir jāinterpretē šauri, jo priekšrocības, ko sniedz MVU statuss, visbiežāk (jo īpaši valsts atbalsta jomā) ir izņēmumi no vispārējiem noteikumiem ([20]). No minētās MVU grupu kategorijas ir jāizslēdz uzņēmumi, kuru ekonomiskā jauda var pārsniegt MVU ekonomisko jaudu, pat ja tie formāli atbilst MVU definīcijā noteiktajiem kritērijiem ([21]). Ir arī jānodrošina, lai MVU definīcija netiktu neievērota vienīgi formālu iemeslu dēļ ([22]). Saskaņā ar šo judikatūru, ja attiecīgais uzņēmums necieš no MVU tipiskajiem apgrūtinājumiem, Komisija ir tiesīga atteikties to atzīt par MVU. Šīs judikatūras pamatā ir *effet utile* princips, kas saglabā Savienības tiesību lietderīgo iedarbību.

([19]) Komisijas Ieteikums (2003. gada 6. maijs) par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

([20]) Lieta C-110/13 *HaTeFo*, ECLI:EU:C:2014:114, 32. punkts.

([21]) Sk. īpaši spriedumus šādās lietās (izcēlums pievienots):

— C-516/19 *NMI Technologietransfer*, ECLI:EU:C:2020:754, 31.–34. punkts (lietā, kas attiecas uz MVU definīcijas interpretāciju saskaņā ar Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu (VGAR), Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014); "34. Kā izriet no 2003. gada ieteikuma, uz kuru, kā norādīts Regulas Nr. 651/2014 30. apsvērumā, ir balstīts šīs regulas I pielikumā definētais "MVU" jēdziens, 9. apsvēruma, šī kritērija mērķis ir labāk izprast MVU patieso ekonomisko stāvokli un **izslēgt MVU kategorijas uzņēmumu grupas, kuru ekonomiskā jauda var pārsniegt MVU ekonomisko jaudu, lai MVU kategorijai no dažādiem regulējumiem un pasākumiem izrietošās priekšrocības sniegtu tikai tiem uzņēmumiem, kuriem tās ir patiešām ir vajadzīgas** (pēc analoģijas sk. spriedumu, 2014. gada 27. februāris, *HaTeFo*, C-110/13, ECLI:EU:C:2014:114, 31. punkts).",

— C-91/01, Itālija/Komisija, ECLI:EU:C:2004:244, 31., 50.–54. punkts ("51. Tādēļ neatkarības kritērijs ir jāinterpretē, ņemot vērā šo mērķi, kā ģenerāladvokāts norādījis savu secinājumu 33. punktā, kā rezultātā uzņēmums, kurš mazāk nekā 25 % apmērā pieder lielam uzņēmumam un līdz ar to **formāli atbilst minētajam kritērijam, bet patiesībā ir lielas uzņēmumu grupas sastāvdaļa, tomēr nevar tikt uzskatīts par atbilstošu šim kritērijam**."),

— C-110/13, *HaTeFo*, ECLI:EU:C:2014:114, 34., 39. punkts ("34. Tāpēc, ņemot vērā šo mērķi, MVU ieteikuma pielikuma 3. panta 3. punkta ceturtā daļa ir **jāinterpretē tādējādi**, lai **uzņēmumi, kuri formāli neuztur kādas no attiecībām,** par kurām atgādināts šī sprieduma 28. punktā, bet **tomēr** fiziskas personas vai fizisku personu grupas, kas darbojas kopīgi, ietekmes dēļ **veido vienu ekonomisku vienību,** tāpat **jāuzskata par saistītiem uzņēmumiem** šīs normas izpratnē, jo tie savas darbības vai daļu no savām darbībām veic vienā un tajā pašā tirgū vai blakustirgos (sk. pēc analoģijas iepriekš minēto spriedumu lietā Itālija/Komisija, 51. punkts)"),

— T-137/02, *Pollmeier*/Komisija, ECLI:EU:T:2004:304, 61. un 62. punkts. ("62. Tādēļ Ieteikuma 96/280 pielikuma 1. panta 3. un 4. punkts jāinterpretē, **ievērojot šo mērķi** tādējādi, ka, aprēķinot šī paša panta 1. punktā minēto slieksni, jāņem vērā pat tāda uzņēmuma dati, kurš mazāk nekā 25 procentu apmērā pieder citam uzņēmumam, ja abi šie **uzņēmumi, lai arī būdami formāli nodalīti, veido vienu ekonomisku vienību** (šajā sakarā sk. iepriekš minēto spriedumu lietā Itālija/Komisija, 51. punkts).").

([22]) C-91/01, Itālija/Komisija, ECLI:EU:C:2004:244, 50. punkts; C-110/13, *HaTeFo*, ECLI:EU:C:2014:114, 33. punkts.

(58) Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 4. panta 2. punktā ir paredzēta iespēja MVU saglabāt savu statusu, neraugoties uz izmaiņām, kas tiek uzskatītas par pagaidu izmaiņām un pakļautas svārstīgumam ("ja šīs robežvērtības nav pārsniegtas divos pārskata periodos pēc kārtas"). Būtu pretrunā *effet utile* principam nodrošināt šādu iespēju uzņēmumiem, kuru īpašumtiesību maiņas rezultātā pēc apvienošanās vai pārņemšanas faktiski ir pastāvīgi mainījusies struktūra, kas ilgstoši pārsniedz MVU atļauto attiecīgo darbinieku skaitu vai finansiālās robežvērtības. No tā izriet, ka tad, ja ekonomiskā realitāte liecina, ka attiecīgais uzņēmums nav īstens MVU, pat ja šī konkrētā situācija nav aprakstīta Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 4. panta 2. punktā iekļautajā MVU definīcijā, šādam uzņēmumam pēc šādas īpašumtiesību maiņas nebūtu jāgūst labums no MVU statusa.

(59) Tāpēc saskaņā ar Komisijas konsekvento interpretāciju, pamatojoties uz *effet utile* principu, kas pausts Savienības tiesu judikatūrā saistībā ar MVU definīciju (57. apsvērums), Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 4. panta 2. punktu nepiemēro uzņēmumiem, kuri pēc apvienošanās vai pārņemšanas struktūras vai īpašumtiesību maiņas dēļ ir pārsnieguši attiecīgās MVU maksimālās robežvērtības. Šādā gadījumā attiecīgais brīdis, kad veikt novērtējumu, ir darījuma (ar kuru tie pastāvīgi kļuva par lielāka uzņēmuma daļu) brīdis, nevis brīdis, kad tika slēgti juridiskās personas, kas iesniedz pieteikumu, pārskati.

(60) Pamatojoties uz to, lēmuma par procedūras sākšanu 114. apsvērumā bija šāds secinājums: kaut arī līdz šo divu atbalsta shēmu apstiprināšanai atbalstu par labu maziem un vidējiem lauksaimniecības uzņēmumiem var piešķirt, pamatojoties uz grupu atbrīvojuma pasākumiem saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 702/2014, tomēr nav tādas apstiprinātas atbalsta shēmas, kas ļautu piešķirt atbalstu lieliem uzņēmumiem. No tā izriet, ka atbalsts lieliem uzņēmumiem tika piešķirts, neievērojot LESD 108. panta 3. punktā paredzēto paziņošanas pienākumu.

(61) Kā paskaidrots iepriekš 10. apsvērumā, ar abām atbalsta shēmām SA.50787 un SA.50837 bija paredzēts aizstāt esošos grupu atbrīvojuma pasākumus SA.46621 (2016/XA) un SA.46972 (2016/XA), lai nodrošinātu pamatu atbalsta piešķiršanai arī lieliem uzņēmumiem.

(62) Čehijas iestādes apstiprināja, ka saskaņā ar abām grupu atbrīvojuma shēmām ieguldījumu atbalsts tika piešķirts dažiem uzņēmumiem, kas atbalsta piešķiršanas brīdī sākotnēji tika uzskatīti par MVU. Saskaņā ar informāciju, ko Čehijas iestādes iesniedza 2018. gada 8. novembrī ([23]), minēto iestāžu veiktā administratīvā *ex post* pārbaude liecināja, ka šie atbalsta saņēmēji neatbilst Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikumā noteiktajai MVU definīcijai, kā tā interpretēta Savienības tiesu judikatūrā saistībā ar minēto definīciju. Pamatojoties uz to, Komisija lēmumā par procedūras sākšanu ([24]) uzskatīja, ka atbalsta piešķiršanas brīdī šie saņēmēji bija lielie uzņēmumi.

(63) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija atgādināja, ka attiecībā uz ieguldījumu atbalstu, kas piešķirts, pamatojoties uz atbrīvojuma shēmām saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 702/2014, netika pieprasīts hipotētisks scenārijs, jo šāds atbalsts bija jāpiešķir tikai MVU ([25]). Tāpēc Komisija pauda šaubas par to, vai atbalsta saņēmēji, kas bija lielie uzņēmumi un kas saņēma atbalstu, pamatojoties uz vienu vai abām grupu atbrīvojuma shēmām (62. apsvērums), faktiski ir iesnieguši hipotētisko scenāriju ([26]).

(64) Tā kā hipotētiskā scenārija iesniegšana kopā ar apliecinošajiem dokumentiem bija viena no prasībām, kas saistīta ar atbalsta stimulējošās ietekmes esību lieliem uzņēmumiem, Komisija secināja, ka atbalstam, kas piešķirts lieliem uzņēmumiem pirms abu atbalsta shēmu SA.50787 un SA.50837 paziņošanas, šķiet, nav stimulējošas ietekmes.

(65) Turklāt Komisija pauda šaubas par lieliem uzņēmumiem pirms shēmu SA.50787 un SA.50837 paziņošanas piešķirtā atbalsta samērīgumu, jo īpaši par neto papildu izmaksu pieejas kritēriju saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 95.–97. punktu. Komisija uzskatīja, ka, hipotētiskā scenārija ([27]) iespējamās neesības gadījumā Čehijas iestādes nevarēja nodrošināt to, ka atbalsta summas atbilda ieguldījuma īstenošanas neto papildu izmaksām attiecīgajā apgabalā, salīdzinot ar scenāriju gadījumā, ja atbalsts netiktu sniegts ([28]).

([23]) Identifikācijas Nr.: 3957-2/2018-SZEU-ZEMZP, Čehijas iestāžu sniegtā papildu informācija un pievienotie paziņojumi par administratīvā procesa sākšanu.
([24]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 104.–114. apsvērumu.
([25]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 115. apsvērumu.
([26]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 115. apsvērumu.
([27]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 115. apsvērumu.
([28]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 121. apsvērumu.

(66) Ņemot vērā šo argumentāciju, Komisija lēmumā par procedūras sākšanu secināja, ka pastāv šaubas par stimulējošas ietekmes esību un par samērīguma principa ievērošanu attiecībā uz atbalstu, kas piešķirts lieliem uzņēmumiem, pirms Komisija to bija apstiprinājusi ([29]).

(67) Pamatojoties uz minēto, Komisija sāka procedūru saskaņā ar LESD 108. panta 2. punktu un uzaicināja visas trešās personas, kuras, iespējams, ir ietekmējis šis atbalsts, kā arī Čehiju iesniegt piezīmes. Vienlaikus Komisija aicināja Čehiju sniegt visu informāciju, kas varētu palīdzēt novērtēt atbalstu.

4. **ČEHIJAS APSVĒRUMI**

(68) Čehijas iestādes informācijā, ko tās sniedza, atbildot uz lēmumu par procedūras sākšanu, apstiprināja, ka abas grupu atbrīvojuma shēmas (SA.46621 (2016/XA) un SA.46972 (2016/XA)) attiecās tikai uz MVU, un paskaidroja, ka vienīgais iemesls tam, ka atbalsts tika piešķirts arī lieliem uzņēmumiem, bija Čehijas iestāžu kļūdainais novērtējums par šo saņēmēju lielumu. Čehijas iestādes norādīja, ka valsts juridiskajā pamatā, atsaucoties uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 14. pantu, ir skaidri noteikts, ka atbalsts attiecas tikai uz MVU, un tas nav jāatkārto citā veidā. Tās arī paskaidroja, ka ir pieļautas administratīvas kļūdas, kuru dēļ daži lielie uzņēmumi atbalsta piešķiršanas brīdī tika kļūdaini uzskatīti par MVU, un iestāžu *ex post* pārbaude parādīja, ka šis sākotnējais novērtējums ir kļūdains.

(69) Čehija apstiprināja, ka 2019. gada janvārī tā sāka atgūšanas procedūras attiecībā uz atbalstu, kas piešķirts septiņiem noteiktajiem saņēmējiem, kuri atbalsta saņemšanas brīdī bija lielie uzņēmumi. Šīs atgūšanas procedūras attiecās uz atbalstu, kas 2016. un 2017. gadā piešķirts saskaņā ar vienu vai abiem grupu atbrīvojumiem.

(70) Čehijas iestādes paskaidroja, ka Čehijas Lauksaimniecības ministrijas mērķis bija šajos divos gados sniegt atbalstu tikai MVU. Juridiskajā pamatā (subsīdiju programmas valsts noteikumi) bija atsauce uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 14. pantu, kas nosaka, ka atbalstu piešķir tikai MVU. Tāpēc tajā nebija jautājumu par attiecīgiem papildu nosacījumiem, kas piemērojami lieliem uzņēmumiem (hipotētiskais scenārijs, samērīguma kritērijs).

(71) Tajā pašā laikā Čehijas iestādes savā informācijā, ko tās sniedza, atbildot uz lēmumu par procedūras sākšanu, uzskatīja, ka, neraugoties uz to, ka nav hipotētiskā scenārija un valsts iestādes to nav novērtējušas, varētu uzskatīt, ka atbalstam, kurš nepareizi piešķirts lieliem uzņēmumiem, ir stimulējošā ietekme.

(72) Šajā saistībā Čehijas iestādes apgalvoja, ka ieguldījumi augļu dārzu pārstrukturēšanā un apūdeņošanā rada augstas izmaksas, ko saņēmēji bez atbalsta neveiktu. Čehijas iestādes uzskata, ka to apstiprina fakts, ka no 2018. gada, kad nebija ieviesta apstiprināta atbalsta shēma lieliem uzņēmumiem, lielie uzņēmumi nestādīja jaunus augļu dārzus un arī netika veikti ieguldījumi pilienveida apūdeņošanas infrastruktūrā. Pamatojoties uz to, Čehijas iestādes uzskatīja, ka lielie saņēmēji, kas 2016.–2017. gadā saņēma atbalstu, pamatojoties uz vienu vai abām grupu atbrīvojuma shēmām, bez atbalsta nebūtu veikuši ieguldījumus.

(73) Tāpēc Čehija uzskata, ka šajās lietās *de facto* pastāvēja stimulējošā ietekme.

(74) Tāpat Čehijas iestādes uzskata, ka šis atbalsts bija samērīgs, jo atbalsta maksimālā summa ieguldījumiem augļu dārzu pārstrukturēšanā bija ierobežota līdz 240 000 CZK par hektāru, savukārt reālās izmaksas lielajiem uzņēmumiem varētu sasniegt aptuveni 500 000 CZK un vairāk. Ņemot vērā maksimālo iespējamo atbalsta summu, Čehijas iestādes uzskatīja, ka pat bez hipotētiskā scenārija novērtējuma varētu pieņemt, ka projekta iekšējā peļņas norma bija saprātīga un ka atbalsts neizraisīja tās pieaugumu virs parastā līmeņa.

([29]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 116. un 122. apsvērumu.

(75) Čehija arī piebilda, ka situācija, kad lielie uzņēmumi neiegulda augļu dārzu stādīšanā un pilienveida apūdeņošanas infrastruktūrā, ir ļoti negatīva. Čehijas iestādes paskaidroja, ka Čehijā augļu dārzu platība jau ilgu laiku ir samazinājusies, jo veco augļu dārzu īpatsvars ir augsts un pieaugošs.

5. **IEINTERESĒTO PERSONU PIEZĪMES**

(76) Komisija saņēma informāciju no piecām trešām personām, kas visas bija atbalsta saņēmējas saskaņā ar vienu vai abām atbalsta shēmām. Tāpēc saskaņā ar Regulas (ES) 2015/1589 1. panta h) punktu tās visas var uzskatīt par ieinteresētajām personām.

(77) Uz visiem šiem pieciem saņēmējiem attiecas 69. apsvērumā minētā atgūšanas procedūra. Pārējie divi atbalsta saņēmēji, uz kuriem attiecas atgūšanas procedūras (*RBQ SADY s.r.o.* un *M+A+J s.r.o.*), neiesniedza piezīmes.

(78) Šo piecu saņēmēju sniegtā informācija apstiprināja, ka:

1) visi pieci saņēmēji vismaz vienā no atbalsta pieteikumiem 2016. un 2017. gadā norādīja, ka atbalsta piešķiršanas brīdī tiem ir lielā uzņēmuma, nevis MVU statuss. Jebkurā gadījumā to lielā uzņēmuma statuss bija redzams iesniegtajā dokumentācijā, kas pievienota atbalsta pieteikumiem. Tie apgalvoja, ka tolaik viņiem nebija skaidrs, ka atbalsts attiecās tikai uz MVU. Tie piebilda, ka valsts juridiskajā pamatā ("Atbalsta piešķiršanas princips", 16. apsvērums) attiecināmības nosacījumos nebija norādīts saņēmēja lielums;

2) visi pieci saņēmēji paskaidroja, ka piešķīrēja iestāde (Valsts lauksaimniecības un intervences fonds) veica turpmāku *ex post* pārbaudi, kura apliecināja, ka atbalsts izmantots atbilstoši tā mērķim, un nekonstatēja pārkāpumus vai kļūdas;

3) Čehijas Lauksaimniecības ministrija 2019. gada janvārī sāka atgūšanas procedūras attiecībā uz septiņiem saņēmējiem;

4) septiņiem saņēmējiem adresētajos atgūšanas lēmumos bija norādīts, ka atbalsts tiem tika piešķirts, pārkāpjot ES tiesību aktus un valsts juridisko pamatu, no kura izriet, ka šāds atbalsts bija pieejams tikai mikrouzņēmumiem un MVU. Atbalsta saņēmēji neatbilda šim nosacījumam;

5) 2019. gada septembrī visi pieci saņēmēji, kas iesniedza savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu, iesniedza atsevišķas prasības Prāgas rajona tiesā, lūdzot atcelt Čehijas Lauksaimniecības ministrijas atgūšanas lēmumus.

(79) Informācijas, kas iesniegta, atbildot uz lēmumu par procedūras sākšanu, kopsavilkums:

POMONA Těšetice a.s. ([30]) *piezīmes*

(80) 2016. gada decembrī *POMONA Těšetice a.s.* saņēma atbalstu saskaņā ar abām atbalsta shēmām.

(81) *POMONA Těšetice a.s.* savā sniegtajā informācijā apgalvo, ka lēmums par atbalsta piešķiršanu ir radījis tiesisko paļāvību. Uzņēmums apgalvo, ka atbalsts tika izmantots saskaņā ar juridiskajā pamatā noteikto mērķi.

(82) *POMONA Těšetice a.s.* paskaidroja, ka, pamatojoties uz valsts juridisko pamatu ("Atbalsta piešķiršanas princips", 16. apsvērums), nebija iespējams secināt, ka atbalsts attiecas tikai uz MVU. Uzņēmums apgalvoja, ka atbalsta pieteikumā tas ir pareizi norādījis savu lielumu – lielais uzņēmums.

(83) *POMONA Těšetice a.s.* iesniegtajā informācijā iekļāva hipotētisko scenāriju, izskaidrojot situāciju, kāda tā būtu bez atbalsta, un norādot, ka atbalsts ir samērīgs.

ÚSOVSKO EKO s.r.o. ([31]) *piezīmes*

(84) *ÚSOVSKO EKO s.r.o.* saņēma atbalstu augļu dārzu pārstrukturēšanai (atbalsta shēma SA.50787) 2016. gada decembrī un 2017. gada decembrī.

([30]) a.s. = "akciová společnost" = akciju sabiedrība.
([31]) s.r.o. = "společnost s ručením omezeným" = sabiedrība ar ierobežotu atbildību.

(85) *ÚSOVSKO EKO s.r.o.* apgalvoja, ka ir rīkojies labticīgi, un atsaucās uz tiesisko paļāvību, jo atbalsta pieteikumos par abiem gadiem tas bija pareizi norādīja, ka tas ir lielais uzņēmums. *ÚSOVSKO EKO s.r.o.* par abiem gadiem iesniedza savu atbalsta pieteikumu kopijas, kurās ir redzams, ka tikai 2017. gada atbalsta pieteikumā bija iekļauts jautājums par atbalsta pieteikuma iesniedzēja lielumu. Uzņēmums norādīja sava lielā uzņēmuma lielumu.

(86) *ÚSOVSKO EKO s.r.o.* apgalvoja, ka Lauksaimniecības ministrijas lēmums par atbalsta atsaukšanu ir prettiesisks, jo ar to tika būtiski pārkāpti administratīvā procesa noteikumi.

(87) *ÚSOVSKO EKO s.r.o.* apgalvoja, ka valsts juridiskajā pamatā ("Atbalsta piešķiršanas principi" (16. apsvērums) laikposmā no 2008. līdz 2018. gadam nebija skaidri paredzēts nosacījums, ka saņēmējiem jābūt MVU. Valsts juridiskajā pamatā atbalsttiesīgos saņēmējus definēja kā "uzņēmējus, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu" ([32]). Saskaņā ar *ÚSOVSKO EKO s.r.o.* sniegto informāciju tikai no 2015. gada valsts juridiskajā pamatā ir atsauce uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 14. pantu ([33]), bet skaidri neizslēdzot lielos uzņēmumus no atbalsttiesīgo saņēmēju grupas. Turklāt atbalsttiesīgo saņēmēju definīcija palika nemainīga.

(88) Saskaņā ar *ÚSOVSKO EKO s.r.o.* 2015.–2017. gadā Čehijas Lauksaimniecības ministrija nezināja, ka, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 702/2014, ieguldījumu atbalstu nevarēja piešķirt lieliem uzņēmumiem. Skaidra izslēgšana valsts juridiskajā pamatā parādījās tikai 2018. gadā, un kopš minētā gada *USOVSKO EKO s.r.o.* vairs nepieprasīja atbalstu.

(89) *ÚSOVSKO EKO s.r.o.* Komisijai sniegtajā informācijā iekļāva hipotētisko scenāriju, izskaidrojot, kāda būtu situācija bez atbalsta. Uzņēmums uzskata, ka atbalstam bija stimulējoša ietekme un tas bija samērīgs.

ÚSOVSKO AGRO s.r.o. piezīmes

(90) *ÚSOVSKO AGRO s.r.o.* saņēma atbalstu 2017. gada decembrī saskaņā ar abām atbalsta shēmām.

(91) Savā sniegtajā informācijā *ÚSOVSKO AGRO s.r.o.* apgalvoja, ka ir rīkojies labticīgi, un atsaucās uz tiesisko paļāvību, jo abos atbalsta pieteikumos tas ir pareizi norādījis savu lielā uzņēmuma statusu. *ÚSOVSKO AGRO s.r.o.* iesniedza savu atbalsta pieteikumu kopijas. Abos pieteikumos uzņēmums bija norādījis, ka tā lielums ir lielais uzņēmums.

(92) *ÚSOVSKO AGRO s.r.o.* uzskata, ka Lauksaimniecības ministrijas lēmums par atbalsta atsaukšanu ir nelikumīgs, jo tas būtiski pārkāpj administratīvā procesa noteikumus.

(93) Tāpat kā citi saņēmēji, kas iesniedza savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu, *ÚSOVSKO AGRO s.r.o.* arī apgalvoja, ka valsts juridiskajā pamatā ("Atbalsta piešķiršanas principi", 16. apsvērums) laikposmā no 2008. līdz 2018. gadam nebija skaidri noteikts nosacījums, ka saņēmējiem jābūt MVU. Valsts juridiskajā pamatā atbalsttiesīgie saņēmēji bija definēti kā "uzņēmēji, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu" ([34]). No 2015. gada valsts juridiskajā pamatā bija atsauce uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 14. pantu, bet lielie uzņēmumi nebija skaidri izslēgti no atbalsttiesīgajiem saņēmējiem. Turklāt atbalsttiesīgo saņēmēju definīcija palika nemainīga.

(94) Saskaņā ar *ÚSOVSKO AGRO s.r.o.* 2015.–2017. gadā Čehijas Lauksaimniecības ministrija nezināja, ka, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 702/2014, atbalstu nevarēja piešķirt lieliem uzņēmumiem. Šāds nepārprotams ierobežojums valsts juridiskajā pamatā parādījās tikai 2018. gadā, un kopš minētā gada *USOVSKO AGRO s.r.o.* vairs nepieprasīja atbalstu.

(95) *ÚSOVSKO AGRO s.r.o.* sniegtajā informācijā iekļāva hipotētisko scenāriju, izskaidrojot, kāda būtu situācija bez atbalsta. Uzņēmums uzskata, ka atbalstam bija stimulējoša ietekme un tas bija samērīgs.

([32]) Likums Nr. 513/1991 *Coll.*, 2. iedaļa, vēlāk Likums Nr. 89/2012 *Coll.*, 420. iedaļa.

([33]) Regulas (ES) Nr. 702/2014 14. pants "Atbalsts ieguldījumiem tādos lauku saimniecību materiālos vai nemateriālos aktīvos, kas saistīti ar primāro lauksaimniecisko ražošanu".

([34]) Likums Nr. 513/1991 *Coll.*, 2. iedaļa, vēlāk Likums Nr. 89/2012 *Coll.*, 420. iedaļa.

SADY CZ s.r.o. piezīmes

(96) *SADY CZ s.r.o.* saņēma atbalstu 2017. gada decembrī saskaņā ar abām atbalsta shēmām.

(97) *SADY CZ s.r.o.* iesniedza savu atbalsta pieteikumu kopijas. Vienā atbalsta pieteikumā bija pareizi norādīts, ka uzņēmums ir lielais uzņēmums. Otrā atbalsta pieteikumā bija norādīts, ka uzņēmums ir vidējais uzņēmums. *SADY CZ s.r.o.* izskaidroja šo neatbilstību ar administratīvu kļūdu un pamatoja šo skaidrojumu ar izrakstu no Uzņēmumu reģistra, kas bija pievienots abiem atbalsta pieteikumiem un kas apliecināja, ka tas ir lielais uzņēmums.

(98) Tā kā uzņēmuma lielums bija pareizi norādīts (vienā) atbalsta pieteikumā, *SADY CZ s.r.o.* apgalvoja, ka Komisija lēmumā par procedūras sākšanu ir kļūdaini norādījusi, ka Čehijas iestādes "piešķīra atbalstu lieliem uzņēmumiem, kurus tās uzskata par MVU". Saskaņā ar *SADY CZ s.r.o.* sniegto informāciju Čehijas iestādes faktiski apzinājās, ka atbalsts tika piešķirts lielam uzņēmumam, kā tas bija skaidri norādīts atbalsta pieteikumā. Tāpēc Čehijas iestādes nevarēja uzskatīt šo atbalsta saņēmēju par MVU.

(99) Saskaņā ar *SADY CZ s.r.o.* sniegto informāciju Čehijas iestādes atkārtoti pārbaudīja, vai ir ievēroti atbalsta piešķiršanas nosacījumi.

(100) *SADY CZ s.r.o.* savā informācijā, ko tas sniedza, atbildot uz lēmumu par procedūras sākšanu, norādīja, ka valsts juridiskajā pamatā ("Atbalsta piešķiršanas principi", 16. apsvērums) kā attiecināmības nosacījums nebija noteikts saņēmēja lielums.

(101) *SADY CZ s.r.o.* savā informācijā, ko tas sniedza, atbildot uz lēmumu par procedūras sākšanu, apgalvoja, ka atbalstam tomēr bija stimulējoša ietekme un tas ir samērīgs un ka Čehijas iestādes ir pārbaudījušas šos divus nosacījumus. *SADY CZ s.r.o.* apgalvoja, ka pirms pieteikšanās atbalstam tas sagatavoja iekšēju dokumentu "Ieguldījuma augļu dārzu atjaunošanā nolūks", kurā tas novērtēja projekta rentabilitāti un pierādīja atbalsta stimulējošo ietekmi un samērīgumu (pamatojoties uz iekšējo peļņas normu, neto pašreizējo vērtību, indeksa rentabilitāti, atmaksāšanās laikposmu). Tomēr šis dokuments netika iesniegts piešķīrējai iestādei. *SADY CZ s.r.o.* iekļāva šo dokumentu savā Komisijai sniegtajā informācijā. *SADY CZ s.r.o.* uzstāj, ka to nevar sodīt par Čehijas iestāžu administratīvo nolaidību.

(102) Atsaucoties uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu, *SADY CZ s.r.o.* ierosināja, ka atbalstu, kas saņemts, pamatojoties uz abām grupu atbrīvojuma shēmām, varētu uzskatīt par *ad hoc* atbalstu, ko piešķir lieliem uzņēmumiem, pamatojoties uz citēto pantu.

Lužanská Zemědělská a.s. piezīmes

(103) 2016. un 2017. gadā *Lužanská Zemědělská a.s.* saņēma atbalstu augļu dārzu pārstrukturēšanai.

(104) *Lužanská Zemědělská a.s.* apgalvoja, ka 2016. gada atbalsta pieteikuma veidlapā nebija ietverts jautājums par pieteikuma iesniedzēja lielumu, tāpēc tas nevarēja norādīt, ka tas ir lielais uzņēmums. 2017. gadā atbalsta pieteikuma veidlapā jau bija iekļauts šis jautājums, un *Lužanská Zemědělská a.s.* pareizi norādīja, ka tas ir lielais uzņēmums. Abos gados uzņēmums iesniedza arī izrakstu no Uzņēmumu reģistra, kas apliecināja tā īpašumtiesību struktūru.

(105) Tāpat kā citas trešās personas, kas iesniedza savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu, *Lužanská Zemědělská a.s.* arī norādīja, ka valsts juridiskajā pamatā ("Atbalsta piešķiršanas principi", 16. apsvērums) atbalsta saņēmēja lielums nebija norādīts attiecināmības nosacījumos. Turklāt, atsaucoties uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu, *Lužanská Zemědělská a.s.* apgalvoja, ka minētajā regulā ir skaidri atļauts atbalsts lieliem uzņēmumiem. Tādējādi saskaņā ar Atbalsta piešķiršanas principu precīzu formulējumu tiesības saņemt atbalstu bija "uzņēmējam, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu" (bez papildu ierobežojumiem attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja lielumu).

(106) *Lužanská Zemědělská a.s.* uzskatīja, ka lēmumā par procedūras sākšanu Komisija ir kļūdaini norādījusi, ka Čehijas iestādes "piešķīra atbalstu lieliem uzņēmumiem, kurus tās uzskatīja par MVU". Čehijas iestādes faktiski apzinājās, ka atbalsts tika piešķirts lielam uzņēmumam, jo *Lužanská Zemědělská a.s.* uzņēmuma lielums bija skaidri norādīts 2017. gada atbalsta pieteikumā, bet 2016. gadā tas bija skaidri redzams no iesniegtā Uzņēmumu reģistra izraksta.

(107) *Lužanská Zemědělská a.s.* arī apgalvoja, ka, neraugoties uz to, ka 2017. gada atbalsta pieteikuma veidlapā tas par savu lielumu bija norādījis, ka tas ir lielais uzņēmums, un ka tā lielā uzņēmuma statusu iestādēm vajadzēja izsecināt no tā pavaddokumentiem, atbalsta pieteikumu iesniegšanas brīdī 2016. un 2017. gadā tas formāli nebija lielais uzņēmums. Tā tas ir tāpēc, ka:

a) *Lužanská Zemědělská a.s.* kļuva par *Agrofert* ([35]) daļu 2016. gada jūlijā, tāpēc saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 4. panta 2. punkta formulējumu tas nebija zaudējis MVU statusu, kad 2016. gada septembrī un pēc tam 2017. gada septembrī iesniedza atbalsta pieteikumu;

b) *Lužanská Zemědělská a.s.* informācijā, ko tas sniedza, atbildot uz lēmumu par procedūras sākšanu, apgalvoja, ka minēto pantu nedrīkst interpretēt pretēji tā formulējumam, jo šāda interpretācija būtu pretrunā ES tiesību aktos paredzētajām juridiskās noteiktības pamatprasībām, un šajā saistībā atsaucās uz sprieduma lietā C-310/98 *Met-Trans* 32. punktu ([36]);

c) turklāt *Lužanská Zemědělská a.s.* atsaucās uz tiesisko paļāvību, jo, pēc tā domām, atbalsts bija samērīgs un tam bija stimulējoša ietekme. Saskaņā ar uzņēmuma sniegto informāciju Čehijas iestādes atkārtoti pārbaudīja, vai ir ievēroti atbalsta piešķiršanas nosacījumi.

(108) *Lužanská Zemědělská a.s.* atkārtoja, ka to nevar sodīt par to, ka Čehijas iestādes nav pieprasījušas hipotētisko scenāriju. Uzņēmums apgalvoja, ka tas pirms atbalsta piešķiršanas varēja iesniegt savu iekšējo analīzi un ka tā būtu "ļoti formāla pieeja, kas pilnībā ignorētu ekonomisko realitāti un galvenokārt mērķi, kuram atbalsts ir piešķirts praksē".

(109) Uzņēmums iesniegtajā informācijā iekļāva ieguldījumu projekta finanšu un rentabilitātes analīzi. Komisija norāda, ka šie dokumenti ir datēti ar 2021. gada 11. martu, t. i., pēc atbalsta piešķiršanas un pēc tam, kad piešķīrēja iestāde atcēla lēmumus par atbalsta piešķiršanu un tika sākta atgūšanas procedūra. Šis datums sakrīt ar dienu, kad tika iesniegtas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu, un nav norādes par to, kad tas faktiski tika sagatavots.

(110) *Lužanská Zemědělská a.s.* arī apgalvoja, ka saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu šāds atbalsts kā *ad hoc* atbalsts bija pieejams arī lieliem uzņēmumiem.

6. **TREŠO PERSONU PIEZĪMJU NOSŪTĪŠANA ČEHIJAI**

(111) Saskaņā ar Regulas (ES) 2015/1589 6. panta 2. punktu Komisija ar 2022. gada 25. aprīļa vēstuli iesniedza Čehijai trešo personu piezīmes un aicināja Čehiju iesniegt savus apsvērumus viena mēneša laikā no vēstules datuma.

(112) Čehijas iestādes atbildēja ar 2022. gada 23. maija vēstuli un pēc tam ar 2022. gada 24. augusta vēstuli iesniedza papildu informāciju.

(113) Pirmajā vēstulē, kas datēta ar 2022. gada 23. maiju, Čehija apstiprināja, ka trešo personu iesniegtie argumenti ir ļoti līdzīgi tiem, ko tās izvirzījušas valsts tiesas tiesvedībā, kuru tās visas ierosinājušas pret Čehijas Lauksaimniecības ministrijas atgūšanas lēmumiem.

([35]) Lielais uzņēmums.
([36]) Spriedums, 2000. gada 23. marts, *Met-Trans* apvienotās lietas C-310/98 un C-406/98, ECLI:EU:C:2000:154, 32. punkts.

(114) Čehija piekrita trešo personu argumentam, ka atbalsts tika izmantots saskaņā ar tā mērķiem, neraugoties uz to, ka tas tika piešķirts lieliem uzņēmumiem, kuri nebija tiesīgi saņemt atbalstu saskaņā ar grupu atbrīvojuma shēmām, un laikā, kad netika paziņots par atbalstu lieliem uzņēmumiem. Čehijas iestādes arī piekrita, ka atbalstam bija stimulējoša ietekme, neraugoties uz hipotētiskā scenārija neesību, jo šādi ieguldījumi nebūtu veikti bez atbalsta, galvenokārt to augsto izmaksu dēļ. Čehijas iestādes arī atkārtoja, ka, neraugoties uz to, ka hipotētiskais scenārijs netika novērtēts, projektu iekšējā peļņas norma bija saprātīga un atbalsts nepalielināja to virs parastā līmeņa.

(115) Attiecībā uz norādi, ka valsts juridiskajā pamatā nav skaidri noteikts atbalsttiesīgo saņēmēju lieluma ierobežojums, Čehija atkārtoti uzsvēra, ka juridiskā pamata mērķis un nozīme bija piešķirt atbalstu tikai MVU. Šajā nolūkā valsts juridiskais pamats 2016. un 2017. gadā paredzēja, ka atbalsts tiek piešķirts, pamatojoties uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 14. pantu, t. i., tas nozīmē, ka tas ir pieejams tikai MVU. Čehijas iestādes norādīja, ka neviens no atbalsta saņēmējiem, uz kuriem attiecas atbalsta atgūšana, neapstrīd to, ka tie ir lielie uzņēmumi, tāpēc Čehijas iestādes uzsāka atgūšanas procedūras.

(116) Attiecībā uz stāvokli septiņās valsts tiesvedībās Čehijas iestādes informēja, ka minētās vēstules sagatavošanas laikā Prāgas rajona tiesa piecās lietās jau bija pieņēmusi nolēmumu un noraidījusi prasības. Divi prasītāji (*Sady CZ s.r.o.* un *Lužanská Zemědělská a.s.*) atsauca savas prasības. Vienā atlikušajā lietā (*RBQ SADY s.r.o.*) tiesas nolēmums vēl nebija pieņemts.

(117) Čehijas iestādes paskaidroja, ka visos izdotajos spriedumos Prāgas rajona tiesa konstatēja, ka Lauksaimniecības ministrija ir pareizi izdevusi atgūšanas lēmumus. Vienlaikus tiesa atsaucās uz 15. panta 3. punkta c) apakšpunktu Likumā Nr. 218/2000 *Coll.* par budžeta noteikumiem, kas bija spēkā atgūšanas procedūru uzsākšanas brīdī. Šajā tiesību normā bija paredzēts, ka nevar pieprasīt atmaksāt subsīdiju, kas jau ir iemaksāta saņēmēja kontā, ja atgūšanas iemesls ir tas, ka atbalsts ir piešķirts, pārkāpjot ES vai valsts tiesību aktus. Tādējādi Prāgas rajona tiesa konstatēja, ka, lai gan Lauksaimniecības ministrijai bija pienākums uzsākt atbalsta atgūšanas procedūras, Likuma Nr. 218/2000 *Coll.* 15. panta 3. punkta c) apakšpunkts (atgūšanas uzsākšanas brīdī spēkā esošajā redakcijā) liedz ministrijai īstenot šāda atbalsta faktisku atgūšanu.

(118) Čehijas iestādes 2022. gada 24. augusta vēstulē paskaidroja, ka Likuma Nr. 218/2000 *Coll.* 15. panta 3. punkts tika grozīts un no 2022. gada 1. janvāra c) apakšpunkts tika svītrots.

(119) Tomēr Čehijas iestādes norādīja, ka saskaņā ar Prāgas rajona tiesas konstatējumu, neraugoties uz grozījumu, juridiskās noteiktības princips liedz atgūt piešķirto atbalstu, jo grozījumu Likumā Nr. 218/2000 *Coll.* nevar piemērot ar atpakaļejošu spēku.

7. **ATBALSTA JURIDISKAIS IZVĒRTĒJUMS**

7.1. **Atbalsta esība LESD 107. panta 1. punkta nozīmē**

(120) LESD 107. panta 1. punktā teikts: "ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm".

(121) Lēmumā par procedūras sākšanu ([37]) Komisija nonāca pie sākotnējā secinājuma, ka LESD 107. panta 1. punkta nosacījumi ir izpildīti un tāpēc paziņotās shēmas SA.50787 un SA.50837 ir valsts atbalsts minētā panta nozīmē.

(122) Šis sākotnējais secinājums netika apšaubīts nevienā no piezīmēm, kas tika saņemtas no trešām personām un Čehijas. Turklāt Čehija pati paziņoja par shēmām kā valsts atbalsta pasākumiem.

([37]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 58.–62. apsvērumu.

(123) Lai pasākumu kvalificētu par atbalstu minētā panta nozīmē, ir jāizpilda šādi kumulatīvi nosacījumi: i) pasākumam jābūt attiecināmam uz valsti un finansētam no valsts līdzekļiem; ii) tam jārada priekšrocība saņēmējam; iii) piešķirtajai priekšrocībai jābūt selektīvai un iv) atbalstam jārada vai jādraud radīt konkurences izkropļojumi un jāiespaido tirdzniecība starp dalībvalstīm.

(124) Tā kā paziņotos atbalsta pasākumus reglamentē likums, uz kura pamata bez turpmākiem īstenošanas pasākumiem (16. apsvērums) var piešķirt individuālu atbalstu uzņēmumiem, kas vispārīgi un teorētiski definēti likumā (2.2.3., 2.2.4., 2.3. un 2.4. iedaļa), Komisija uzskata, ka tie ir atbalsta shēmas 2014. gada pamatnostādņu 35. punkta 4. apakšpunkta nozīmē. Shēmas var uzskatīt par saderīgām ar iekšējo tirgu tikai tad, ja tām var piemērot kādu no LESD paredzētajām atkāpēm (sk. arī 7.2. iedaļu).

(125) Shēmas ir attiecināmas uz valsti, jo tās ir balstītas uz 16. apsvērumā aprakstītajiem tiesību aktiem un tās īsteno valsts iestāde (19. apsvērums). Tās maksā no valsts budžeta, t. i., no valsts līdzekļiem (19. apsvērums).

(126) Shēmas piešķir priekšrocību to saņēmējiem tiešo dotāciju veidā (19. apsvērums). Tādējādi shēmas atbrīvo šos saņēmējus no izmaksām, kas tiem būtu jāsedz parastos tirgus apstākļos.

(127) Shēmas ir selektīvas, jo atbalstu piešķir tikai konkrētiem uzņēmumiem, konkrētāk, uzņēmumiem, kas nodarbojas ar primāro lauksaimniecisko ražošanu.

(128) Saskaņā ar Tiesas judikatūru atbalsts uzņēmumam ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja šis uzņēmums darbojas tirgū, kas ir atvērts ES iekšējai tirdzniecībai ([38]). Atbalsta saņēmēji darbojas primārās lauksaimnieciskās ražošanas nozarē, kurā notiek ES iekšējā tirdzniecība ([39]). Tādējādi šī nozare ES līmenī ir atvērta konkurencei, un tāpēc tā ir jutīga pret jebkuriem pasākumiem, kas veicina ražošanu vienā vai vairākās dalībvalstīs. Līdz ar to shēma var izkropļot konkurenci un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

(129) Tāpēc Komisija apstiprina savus sākotnējos secinājumus, kas izklāstīti lēmuma par procedūras sākšanu 58.–62. apsvērumā, un atkārto, ka atbalsts, kas piešķirts saskaņā ar abām shēmām, ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

7.2. **Shēmu pastāvēšana**

(130) Saskaņā ar Regulas (ES) 2015/1589 1. panta d) punktu "atbalsta shēma" ir visi akti, pamatojoties uz kuriem bez turpmākiem izpildes pasākumiem var piešķirt individuālu atbalstu uzņēmumiem, kas vispārīgi un teorētiski definēti attiecīgajos aktos.

(131) Lēmumā par procedūras sākšanu ([40]) Komisija arī sākotnēji secināja, ka abi atbalsta pasākumi SA.50787 un SA.50837 ir shēmas minētās definīcijas un 2014. gada pamatnostādņu 35. punkta 4. apakšpunkta nozīmē, jo to juridiskais pamats atbalsta piešķiršanai neprasa turpmākus īstenošanas pasākumus un vispārīgi un teorētiski identificē saņēmējus. Tas pats juridiskais pamats un secinājums par shēmu pastāvēšanu attiecas uz grupu atbrīvojuma atbalsta shēmām SA.46621 (2016/XA) un SA.46972 (2016/XA), kuras bija piemērojamas 2016. un 2017. gadā, kad atbalsts lieliem uzņēmumiem tika piešķirts nelikumīgi.

(132) Kas attiecas uz atbalsta pasākumu kvalificēšanu par shēmām, divas trešās personas – *SADY CZ s.r.o.* (102. apsvērums) un *Lužanská Zemědělská a.s.* (110. apsvērums) – apgalvoja, ka tām piešķirtais atbalsts faktiski ir *ad hoc* atbalsts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu.

(133) Attiecībā uz šo argumentu Komisija vispirms atgādina *ad hoc* atbalsta definīciju. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 2. panta 13. punktu "*ad hoc* atbalsts" ir atbalsts, ko piešķir, neizmantojot atbalsta shēmu.

([38]) Jo īpaši sk. spriedumu, 1988. gada 13. jūlijs, Francijas Republika/Eiropas Kopienu Komisija, C-102/87, ECLI:EU:C:1988:391.
([39]) 2022. gadā ES lauksaimniecības pārtikas tirdzniecība gada laikā sasniedza 401,5 miljardus EUR (avots: *Eurostat*).
([40]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 63. apsvērumu.

(134) Tomēr šajā gadījumā Komisija norāda, ka atbalsts, kuru saņēma *SADY CZ s.r.o.* un *Lužanská Zemědělská a.s.*, tika piešķirts, pamatojoties uz subsīdiju programmas valsts noteikumiem (16. apsvērumā minētais juridiskais pamats), kas neprasa veikt turpmākus īstenošanas pasākumus. Faktiski atbalsts lieliem uzņēmumiem esot kļūdaini piešķirts grupu atbrīvojuma shēmu ietvaros, kas patiesībā bija pieejamas tikai MVU. Pirms atbalsta piešķiršanas šiem saņēmējiem Komisijai netika paziņots par individuālu *ad hoc* atbalstu lieliem uzņēmumiem. Vienīgais paziņojums, kas attiecās uz lieliem uzņēmumiem, bija tad, kad Čehija paziņoja par shēmām SA.50787 un SA.50837 pēc atbalsta piešķiršanas lieliem uzņēmumiem. Atbalsts lielajiem uzņēmumiem 2016. un 2017. gadā arī bija balstīts uz to pašu valsts juridisko pamatu, ko piemēroja grupu atbrīvojuma shēmām un kas arī tika norādīts vēlāk paziņojumā par shēmām SA.50787 un SA.50837. Citiem vārdiem sakot, atbalsts saskaņā ar minētajām paziņotajām shēmām tika īstenots iepriekš, savukārt par *ad hoc* atbalstu vai shēmu pirms to īstenošanas Komisijai netika paziņots, un uz tām arī neattiecās grupu atbrīvojums Regulā (ES) Nr. 702/2014 izklāstīto iemeslu dēļ (138.–164. apsvērums).

(135) Valsts juridiskais pamats nodrošina būtiskus atbalsta elementus (attiecināmās izmaksas un atbalsta intensitāti) un teorētiski un vispārīgi definē saņēmējus. Pamatojoties uz to, Čehijas iestādes piešķīra atbalstu saņēmējiem bez jebkādas novērtējuma brīvības, kas tiem ļautu ietekmēt atbalsta būtiskos elementus un tā piešķiršanas nosacījumus. Ņemot vērā Čehijas iestāžu sniegto skaidrojumu (68. apsvērums), Komisija uzskata, ka atbalsta piešķiršana lieliem uzņēmumiem, pamatojoties uz grupu atbrīvojuma shēmām, bija administratīvas kļūdas rezultāts, nevis rīcības brīvības īstenošana.

(136) Tāpēc Komisija secina, ka atbalsts, kas nelikumīgi piešķirts lielajiem uzņēmumiem pirms shēmu SA.50787 un SA.50837 paziņošanas, bet saskaņā ar to juridisko pamatu un ar tādiem pašiem nosacījumiem kā atbalsts, kurš piešķirts MVU saskaņā ar šo juridisko pamatu, tika piešķirts divu atbalsta shēmu ietvaros Regulas (ES) 2015/1589 1. panta d) punkta nozīmē. Līdz ar to Komisija nepiekrīt *SADY CZ s.r.o.* un *Lužanská Zemědělská a.s.* argumentam, ka tiem piešķirtais atbalsts varētu būt *ad hoc* atbalsts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu (sk. arī 142.–164. apsvērumu).

(137) Jebkurā gadījumā Komisija nevar atzīt par saderīgu *ad hoc* atbalstu, kas neatbilst visiem Regulas (ES) Nr. 702/2014 saderīguma nosacījumiem (sk. 149.–161. apsvērumu).

7.3. **Shēmu atzīšana par nelikumīgām**

(138) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija uzskatīja, ka atbalsts tika piešķirts lieliem uzņēmumiem, iepriekš par to nepaziņojot Komisijai saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu ([41]). Tajā pašā laikā lieliem uzņēmumiem piešķirto atbalstu nevarēja atzīt par saderīgu saskaņā ar grupu atbrīvojuma shēmām, jo Regulas (ES) Nr. 702/2014 14. pants attiecās tikai uz MVU. Līdz ar to Komisija sākotnēji uzskatīja, ka šāds atbalsts lieliem uzņēmumiem ir jauns atbalsts, kas ir nelikumīgs Regulas (ES) 2015/1589 1. panta f) punkta nozīmē.

(139) Čehija un trešās personas informācijā, ko tās sniedza, atbildot uz lēmumu par procedūras sākšanu, apstiprināja, ka atbalsts dažiem lieliem uzņēmumiem tika piešķirts pirms datumiem, kad Komisijai tika paziņots par atbalsta shēmām SA.50787 un SA.50837.

(140) Komisija atgādina, ka divas trešās personas – *SADY CZ s.r.o.* (102. apsvērums) un *Lužanská Zemědělská a.s.* (110. apsvērums) – apgalvoja, ka tām piešķirtais atbalsts faktiski ir *ad hoc* atbalsts saskaņā ar Komisijas Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu. Attiecīgi tās uzskata, ka šāds atbalsts nebūtu kvalificējams kā nelikumīgs atbalsts, jo grupu atbrīvojuma shēmas tika publicētas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 702/2014.

([41]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 64. un 65. apsvērumu.

(141) Lai analizētu šo apgalvojumu, Komisija atsaucas uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 3. pantu, kurā paredzēti nosacījumi atbalsta izslēgšanai no LESD 108. panta 3. punktā noteiktās paziņošanas prasības. Minētajā pantā ir noteikts, ka atbalsta shēmas, atbalsta shēmu ietvaros piešķirts individuālais atbalsts un *ad hoc* atbalsts ir saderīgi ar iekšējo tirgu Līguma 107. panta 2. vai 3. punkta nozīmē un ir atbrīvoti no Līguma 108. panta 3. punktā noteiktās paziņošanas prasības, ja minētais atbalsts atbilst visiem minētās regulas I nodaļā paredzētajiem nosacījumiem, kā arī attiecīgajai atbalsta kategorijai noteiktajiem īpašajiem nosacījumiem, kas paredzēti minētās regulas III nodaļā.

(142) Tāpēc Komisija novērtēja, vai atbalstu, kas piešķirts *SADY CZ s.r.o.* un *Lužanská Zemědělská a.s.*, un pēc analoģijas arī citiem lieliem uzņēmumiem, varētu uzskatīt par *ad hoc* atbalstu, pamatojoties uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 1. un 6. pantu.

7.3.1. *Regulā (ES) Nr. 702/2014 paredzētais atbalsta saņēmēju loks*

(143) Regulas (ES) Nr. 702/2014 1. pantā ir noteikta tās darbības joma.

(144) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu to piemēro atbalstam mikrouzņēmumiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kuri darbojas lauksaimniecības nozarē, proti, nodarbojas ar primāro lauksaimniecisko ražošanu, lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību, izņemot 14., 15., 16., 18. un 23. pantu un 25.–28. pantu, ko piemēro tikai tiem MVU, kuri nodarbojas ar primāro lauksaimniecisko ražošanu.

(145) Komisija atgādina, ka Regulas (ES) Nr. 702/2014 14. pantā ir paredzēti atbalsta nosacījumi ieguldījumiem, kas saistīti ar primāro lauksaimniecisko ražošanu, un tādējādi tas bija juridiskais pamats abām grupu atbrīvojuma shēmām SA.46621 (2016/XA) un SA.46972 (2016/XA). Kā minēts iepriekš (134. apsvērumā), Čehijas iestādes kļūdaini piešķīra atbalstu lieliem uzņēmumiem saistībā ar grupu atbrīvojuma shēmām, kas patiesībā bija pieejamas tikai MVU. Atbalsts lielajiem uzņēmumiem 2016. un 2017. gadā arī bija balstīts uz to pašu valsts juridisko pamatu, ko piemēroja grupu atbrīvojuma shēmām un kas arī tika norādīts vēlāk paziņojumā par shēmām SA.50787 un SA.50837. Citiem vārdiem sakot, atbalsts saskaņā ar minētajām paziņotajām shēmām tika īstenots iepriekš, savukārt par *ad hoc* atbalstu vai shēmu pirms to īstenošanas Komisijai netika paziņots, un uz tām arī neattiecās grupu atbrīvojums Regulā (ES) Nr. 702/2014 turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ.

(146) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 1. panta b)–e) punktu, visiem uzņēmumiem, nepiemērojot lieluma ierobežojumu, var piešķirt šādu kategoriju atbalstu:

"b) atbalsts ieguldījumiem tāda kultūras un dabas mantojuma saglabāšanā, kas atrodas lauku saimniecībās;

c) atbalsts dabas katastrofu nodarītā kaitējuma atlīdzināšanai lauksaimniecības nozarē;

d) atbalsts pētniecībai un izstrādei lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē;

e) mežsaimniecībai paredzēts atbalsts."

(147) Attiecībā uz citām atbalsta kategorijām, kas iekļautas Regulā (ES) Nr. 702/2014, Regulas (ES) Nr. 702/2014 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā nav paredzēta atkāpe no ierobežojuma, ka saskaņā ar 14., 15., 16., 18., 23. un 25.–28. pantu piešķirtais atbalsts attiecas tikai uz MVU.

(148) No tā izriet, ka lieliem uzņēmumiem ir pieejams tikai tādu kategoriju atbalsts, kas uzskaitītas Regulas (ES) Nr. 702/2014 1. panta b)–e) punktā, vai nu pamatojoties uz grupu atbrīvojuma shēmu, vai kā *ad hoc* atbalsts. Visi pārējie atbalsta veidi, uz kuriem attiecas minētās regulas darbības joma, arī 14. pants, ir paredzēti tikai MVU. Ar to vien pietiek, lai noraidītu prasību lielo uzņēmumu atbalstu klasificēt kā *ad hoc* atbalstu saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 702/2014.

(149) Turklāt Komisija atgādina, ka saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 3. pantu atbalsta shēmas, individuālais atbalsts, kas piešķirts saskaņā ar atbalsta shēmām, un *ad hoc* atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu Līguma 107. panta 2. vai 3. punkta nozīmē un ir atbrīvots no Līguma 108. panta 3. punktā noteiktās paziņošanas prasības, ja šāds atbalsts atbilst visiem minētajā regulā paredzētajiem piemērojamajiem nosacījumiem.

(150) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 1. punktu Regula (ES) Nr. 702/2014 attiecas tikai uz atbalstu, kam ir stimulējoša ietekme.

(151) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 2. punktu atbalstu uzskata par atbalstu ar stimulējošu ietekmi, ja saņēmējs attiecīgajai dalībvalstij ir iesniedzis rakstisku atbalsta pieteikumu pirms ir uzsākts darbs pie projekta vai darbība.

(152) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija neapšaubīja, ka atbalsta pieteikumi ir iesniegti pareizi, un izmeklēšanā tika apstiprināts, ka šis nosacījums ir izpildīts un ka atbalsts netika piešķirts bez atbalsta pieteikuma pirms šādas piešķiršanas.

(153) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu lieliem uzņēmumiem piešķiramo *ad hoc* atbalstu uzskata par tādu, kam ir stimulējoša ietekme, ja papildus tam, ka ir nodrošināta [minētā panta] 2. punktā paredzētā nosacījuma izpilde, dalībvalsts pirms attiecīgā *ad hoc* atbalsta piešķiršanas ir pārliecinājusies, ka saņēmēja sagatavotā dokumentācija pierāda, ka atbalsts radīs vienu vai vairākas no minētā panta 3. punkta a)–d) apakšpunktā uzskaitītajām situācijām.

(154) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 24. apsvērumu attiecībā uz minētajā regulā minēto *ad hoc* atbalstu, kas piešķirts saņēmējam, kurš ir lielais uzņēmums, dalībvalstij papildus nosacījumiem par stimulējošu ietekmi, kas piemērojami MVU, jānodrošina tas, ka saņēmējs iekšējā dokumentā pirms atbalsta pieteikuma ir analizējis atbalstītā projekta vai darbības dzīvotspēju ar atbalstu un bez tā. Dalībvalstij jāpārbauda, vai ar minēto iekšējo dokumentu ir apliecināts, ka būtiski palielinās projekta vai darbības mērogs, būtiski palielinās kopsumma, ko saņēmējs tērē atbalstītajam projektam vai darbībai, vai ka būtiski pieaug attiecīgā projekta vai darbības pabeigšanas temps. Par stimulējošas ietekmes pierādījumu būtu jāuzskata arī tas, ka bez atbalsta ieguldījumu projekts vai darbība attiecīgajā lauku apvidū vispār netiktu īstenota.

(155) Komisija uzskata, ka Regulas (ES) Nr. 702/2014 24. apsvērumā aprakstītais dokuments, kas pieprasīts saskaņā ar minētās regulas 6. panta 3. punktu, būtībā ir līdzvērtīgs hipotētiskajam scenārijam. Turklāt, tāpat kā hipotētiskajā scenārijā, dalībvalstij bija pienākums pirms *ad hoc* atbalsta piešķiršanas pārbaudīt, vai saņēmēja sagatavotā dokumentācija pierāda, ka atbalsts radīs vienu vai vairākas no minētā panta 3. punkta a)–d) apakšpunktā uzskaitītajām situācijām.

(156) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija pauda šaubas par to, vai saņēmēji, kas atbalsta piešķiršanas laikā bija lielie uzņēmumi, iesniedza hipotētisko scenāriju ([42]).

(157) Izmeklēšanas laikā Čehijas iestādes nesniedza informāciju, kas apliecinātu, ka tās pirms atbalsta piešķiršanas ir pārbaudījušas, vai saņēmēja sagatavotā dokumentācija pierāda, ka atbalsts atbilst Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punkta a)–d) apakšpunkta nosacījumiem. Drīzāk Čehijas iestāžu iepriekšējais paskaidrojums, ka atbalsts tika piešķirts dažiem lieliem uzņēmumiem, jo tie tika nepareizi uzskatīti par MVU, pēc Komisijas domām, apstiprina, ka šajā gadījumā netika piemēroti nosacījumi, kas attiecas uz atbalstu lieliem uzņēmumiem.

([42]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 115. apsvērumu.

(158) *SADY CZ s.r.o.* un *Lužanská Zemědělská a.s.*, divi saņēmēji, kas izvirzīja argumentu par *ad hoc* atbalstu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu, nenorādīja, vai tie ir iesnieguši iekšējos dokumentus, kuri saskaņā ar minētās regulas 6. panta 3. punktu ir vajadzīgi, lai valsts iestādes varētu veikt *ex ante* novērtējumu. Tomēr abi iesniedza Komisijai savu atbalsta pieteikumu kopijas, no kurām var secināt, ka šāda dokumentācija nebija iekļauta atbalsta pieteikumos. Tas pats attiecas uz visiem pārējiem lielajiem uzņēmumiem, kas iesniedza apsvērumus par procedūras sākšanas lēmumu. Čehijas iestādes savā iesniegtajā informācijā nenorādīja, vai tās ir ieguvušas iekšējos dokumentus, kas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu ir vajadzīgi, lai veiktu *ex ante* novērtējumu. Tās tikai uzskatīja, ka lieliem uzņēmumiem piešķirtais atbalsts atbilst stimulējošās ietekmes kritērijam un ir samērīgs (71.–74. apsvērums). Tāpēc Komisija secina, ka dalībvalstu iestādes nav *ex ante* pārbaudījušas atbilstību Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktam.

(159) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 4. punktu, atkāpjoties no minētā panta 2. un 3. punkta, tika uzskatīts, ka pasākumiem nodokļu atvieglojumu veidā ir stimulējoša ietekme, ja ir izpildīti minētajā punktā izklāstītie nosacījumi. Atbalsts, uz kuru attiecas izmeklēšana, tika piešķirts kā tieša dotācija, nevis kā nodokļu atvieglojums. Tāpēc šī atkāpe netika piemērota.

(160) Tāpat arī attiecībā uz stimulējošo ietekmi netika piemērota atkāpe, kas paredzēta Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 5. punktā, kurā uzskaitītas atbalsta kategorijas, kam stimulējošā ietekme netiek prasīta vai tiek uzskatīts, ka tā tām piemīt. Šī atkāpe neattiecas uz atbalstu ieguldījumiem.

(161) Pamatojoties uz minēto, Komisija secina, ka Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktā paredzētie nosacījumi nav izpildīti un līdz ar to saskaņā ar minētās regulas 3. pantu Regulu (ES) Nr. 702/2014 minētajam atbalstam nevarēja piemērot.

(162) Attiecīgi Komisija nepiekrīt *SADY CZ s.r.o.* un *Lužanská Zemědělská a.s.* argumentam, ka tiem (vai citiem lieliem uzņēmumiem) piešķirtais atbalsts bija *ad hoc* atbalsts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 6. panta 3. punktu.

7.3.2. *Secinājums*

(163) Tā kā šāds atbalsts neatbilda visiem Regulas (ES) Nr. 702/2014 I nodaļas nosacījumiem, saskaņā ar minētās regulas 3. pantu ([43]) to nevarēja atbrīvot no LESD 108. panta 3. punktā noteiktās paziņošanas prasības.

(164) Komisija secina, ka Čehijas iestādes nav izpildījušas savu pienākumu, kas noteikts LESD 108. panta 3. punktā, jo tās dažiem saņēmējiem piešķīra ieguldījumu atbalstu pirms tā paziņošanas un apstiprināšanas Komisijā. Tāpēc Komisija uzskata, ka šāds atbalsts ir jāuzskata par nelikumīgu atbalstu Regulas (ES) 2015/1589 1. panta f) punkta nozīmē.

7.4. **Atbalsta saderība ar iekšējo tirgu**

(165) Saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja tiek konstatēts, ka tas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas būtu pretrunā ar kopīgajām interesēm.

(166) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija detalizēti pārbaudīja abu shēmu SA.50787 un SA.50837 (arī lieliem uzņēmumiem jau piešķirtā atbalsta) saderību ar ([44]) tajā laikā piemērojamajiem Savienības valsts atbalsta noteikumiem. Šajā gadījumā tie bija I daļa ("Kopīgie novērtējuma principi") un II daļas 1.1.1.1. iedaļa ("Atbalsts ieguldījumiem materiālajos vai nemateriālajos lauku saimniecību aktīvos, kas ir saistīti ar primāro lauksaimniecisko ražošanu") 2014. gada pamatnostādnēs, kuras bija spēkā laikā, kad atbalsts tika piešķirts ([45]) lieliem uzņēmumiem.

([43]) Sk. arī spriedumu, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 59. punkts.
([44]) Sk. lēmuma par procedūras uzsākšanu 70.–89. apsvērumu.
([45]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 69. apsvērumu.

(167) Attiecībā uz shēmu saderību ar īpašajiem nosacījumiem, kas attiecībā uz ieguldījumu atbalstu noteikti 2014. gada pamatnostādņu 1.1.1.1. iedaļā, Komisija sākotnēji secināja, ka abas shēmas (arī lieliem uzņēmumiem jau piešķirtais atbalsts) atbilst minētajiem nosacījumiem.

(168) Kas attiecas uz novērtējumu par shēmu saderību ar LESD 107. panta 3. punktu saskaņā ar kopīgajiem novērtējuma principiem, kuri izklāstīti 2014. gada pamatnostādņu I daļā, Komisija nonāca pie atšķirīgiem sākotnējiem secinājumiem par atbalstu, kas piešķirts pirms tā paziņošanas, un atbalstu, kas bija jāpiešķir tikai pēc tam, kad Komisija to ir apstiprinājusi un paziņojusi savu lēmumu Čehijai.

(169) Lai gan Komisijas sākotnējā atzinumā apstiprināts, ka pēdējais no minētajiem atbalstiem atbilst kopīgajiem novērtējuma principiem ([46]), tāds pats secinājums netika izdarīts attiecībā uz atbalstu, kas jau piešķirts lieliem uzņēmumiem pirms tā paziņošanas. Konkrētāk, Komisija pauda šaubas par to, vai šāds atbalsts ir samērīgs un tam ir stimulējoša ietekme ([47]).

(170) Komisija atgādina, ka pastāvēja šaubas par to, vai lielie uzņēmumi, kuri kļūdaini saņēma atbalstu grupu atbrīvojuma shēmu ietvaros un kuri būtībā īstenoja shēmas SA.50787 un SA.50837 pirms to paziņošanas, iesniedza hipotētisko scenāriju un vai piešķirtais atbalsts atbilda neto papildu izmaksu pieejai, kas izklāstīta 2014. gada pamatnostādņu 95.–97. punktā. Komisija argumentēja, ka hipotētiskā scenārija iespējamās neesības gadījumā Čehijas iestādes nevarēja nodrošināt to, ka atbalsta summas bija samērīgas un atbilda ieguldījuma īstenošanas neto papildu izmaksām attiecīgajā apgabalā, salīdzinot ar scenāriju gadījumā, ja atbalsts netiktu sniegts.

(171) Komisija atgādina, ka visi saņēmēji, kas iesniedza savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu, vismaz vienā no atbalsta pieteikumiem 2016. un 2017. gadā norādīja, ka atbalsta piešķiršanas brīdī to statuss ir lielais uzņēmums, nevis MVU. Jebkurā gadījumā to lielā uzņēmuma statuss bija redzams iesniegtajā dokumentācijā, kas pievienota atbalsta pieteikumiem.

(172) Visi saņēmēji, kas iesniedza savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu, arī apstiprināja, ka Čehijas iestādes nepieprasīja hipotētisko scenāriju, neraugoties uz to, ka atbalsta pieteikumos vai pievienotajā dokumentācijā tie ir norādījuši, ka tie ir lielie uzņēmumi.

(173) Visi saņēmēji, kas iesniedza savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu (76.–110. apsvērums), apgalvoja, ka atbalstam ir stimulējoša ietekme, neraugoties uz to, ka nav hipotētiskā scenārija un Čehijas iestādes nav veikušas tā pārbaudi. Lielākā daļa no tiem šādu hipotētisko scenāriju iekļāva Komisijai sniegtajā informācijā. Čehijas iestādes atbalstīja šo viedokli, ko bija pauduši saņēmēji, kuri iesniedza savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu (71. apsvērums).

(174) Komisija izvērtēja argumentus par stimulējošas ietekmes esību, ņemot vērā 2014. gada pamatnostādņu I daļas 3.4. iedaļas attiecīgos punktus.

(175) Saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 70. punktu atbalstam nav stimulējošas ietekmes uz saņēmēju, ja darbs pie attiecīgā projekta vai darbības sācies, pirms saņēmējs iesniedzis valsts iestādēm pieteikumu atbalsta saņemšanai.

(176) Saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 72. punktu lieliem uzņēmumiem atbalsta pieteikumā papildus informācijai, kas izklāstīta minēto pamatnostādņu 71. punktā, bija jāapraksta situācija bez atbalsta piešķiršanas, ko sauc par hipotētisko scenāriju jeb alternatīvu projektu vai darbību, un jāiesniedz dokumentāri pierādījumi, kuri apliecinātu pieteikumā aprakstīto hipotētisko scenāriju.

(177) Turklāt saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 73. punktu, saņemot atbalsta pieteikumu, piešķīrējai iestādei bija jāveic hipotētiskā scenārija ticamības pārbaude un jāapstiprina, ka atbalstam ir vajadzīgā stimulējošā ietekme.

([46]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 102. apsvērumu.
([47]) Sk. lēmuma par procedūras uzsākšanu 116. un 122. apsvērumu.

(178) Komisijai iesniegto atbalsta pieteikumu un pievienotās dokumentācijas kopijas apstiprina, ka lielie uzņēmumi, kas bija atbalsta saņēmēji un kas iesniedza savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu, ir iesnieguši atbalsta pieteikumus pirms atbalsta piešķiršanas tiem.

(179) Tomēr izmeklēšana nešaubīgi apstiprināja, ka neviens no lielo uzņēmumu atbalsta pieteikumiem neietvēra hipotētisko scenāriju. No tā izriet, ka Čehijas iestādes pirms atbalsta piešķiršanas lieliem uzņēmumiem nebija pārbaudījušas un apstiprinājušas, ka lielajiem uzņēmumiem piešķirtajam atbalstam ir stimulējoša ietekme.

(180) No 2014. gada pamatnostādņu 72. un 73. punkta izriet, ka abi nosacījumi bija jāizpilda pirms atbalsta piešķiršanas, t. i., situācija bez atbalsta piešķiršanas atbalsta pieteikuma iesniedzējam bija jāapraksta atbalsta pieteikumā un piešķīrējai iestādei tas bija jāpārbauda pirms atbalsta piešķiršanas. Ja šie abi nosacījumi nav izpildīti, stimulējošās ietekmes esība joprojām ir hipotētiska un nav pierādīta.

(181) Komisija uzsver, ka nevar izdarīt pieņēmumus par atbalsta stimulējošo ietekmi, bet atbalsta pieteikuma iesniedzējam tā ir jāpierāda un piešķīrējai iestādei jāapstiprina pirms atbalsta piešķiršanas. Turklāt 2014. gada pamatnostādņu 72. punktā bija noteikts, ka hipotētiskais scenārijs ir jāapraksta atbalsta pieteikumā. Šis vai kāds cits 2014. gada pamatnostādņu punkts neparedz nekādu alternatīvu variantu hipotētiskā scenārija pierādīšanai. Tāpēc Komisija nevar pieņemt vai novērtēt *ex post* hipotētiskos scenārijus, kurus lielie uzņēmumi, kas bija atbalsta saņēmēji, iesniedza kopā ar savām piezīmēm attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu.

(182) Tādējādi tiek apstiprināts sākotnējais viedoklis, ka atbalstam nav stimulējošas ietekmes.

(183) Attiecībā uz samērīguma kritēriju Komisija atgādina noteikumus, kas bija piemērojami attiecīgajam atbalstam laikā, kad tas tika piešķirts lieliem uzņēmumiem:

(184) Saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 95. punktu attiecībā uz ieguldījumu atbalstu, ko piešķir lieliem uzņēmumiem saskaņā ar paziņotām atbalsta shēmām, dalībvalstīm, pamatojoties uz "neto papildu izmaksu pieeju", bija jānodrošina, ka atbalsta summa nepārsniedz minimumu.

(185) Saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 97. punktu dalībvalstij bija jānodrošina, ka atbalsta summa atbilst ieguldījuma īstenošanas neto papildu izmaksām attiecīgajā apgabalā, salīdzinot ar hipotētisko scenāriju gadījumam, kad atbalsts netiek sniegts. Šajā nolūkā par maksimālo ierobežojumu bija jāizmanto minēto pamatnostādņu 96. punktā izskaidrotā metode kopā ar atbalsta maksimālo intensitāti. Turklāt atbalsta summa nedrīkst pārsniegt minimumu, kas vajadzīgs, lai projekts būtu pietiekami ienesīgs, piemēram, tā nedrīkst palielināt projekta ieguldījuma peļņas normu ("*IRR*") virs parastajām peļņas normām, kuras attiecīgais uzņēmums piemērojis citos līdzīgos ieguldījumu projektos, vai – ja šīs normas nav pieejamas – palielināt projekta *IRR* virs uzņēmuma kopējām kapitāla izmaksām vai peļņas normām, kas parasti novērotas attiecīgajā nozarē.

(186) Iepriekš minētie noteikumi par atbalsta samērīgumu arī paredz, ka šis kritērijs ir jāpārbauda un jāapstiprina pirms atbalsta piešķiršanas lieliem uzņēmumiem.

(187) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija pauda šaubas par to, vai atbalsts, kas lieliem uzņēmumiem piešķirts pirms tā apstiprināšanas Komisijā, atbilda neto papildu izmaksu pieejai saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 95.–97. punktu ([48]). Šajā saistībā Komisija norādīja, ka (tajā posmā) hipotētiskā scenārija iespējamās neesības gadījumā Čehijas iestādes nevarēja nodrošināt to, ka atbalsta summas atbilda ieguldījuma īstenošanas neto papildu izmaksām attiecīgajā apgabalā, salīdzinot ar scenāriju gadījumā, ja atbalsts netiktu sniegts.

(188) Izmeklēšanā apstiprinājās, ka lielie uzņēmumi kopā ar atbalsta pieteikumu neiesniedza hipotētisko scenāriju. Tāpēc Čehijas iestādēm nebija pieejamas informācijas, kas tām ļautu pārbaudīt un apstiprināt, ka atbalsts atbilst neto papildu izmaksu pieejai saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 95.–97. punktu. Komisija norāda, ka ne citētais 2014. gada pamatnostādņu 95.–97. punkts, ne kāds cits šo pamatnostādņu punkts neparedz alternatīvu variantu neto papildu izmaksu pieejas pierādīšanai. Līdz ar to tiek apstiprinātas sākotnējās šaubas par to, ka lieliem uzņēmumiem piešķirtā atbalsta samērīgums netika pārbaudīts.

([48]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 133. apsvērumu.

(189) Tāpēc Komisija uzskata, ka atbalstu, kas lielajiem uzņēmumiem piešķirts pirms atbalsta shēmu SA.50787 un SA.50837 paziņošanas dienas, nevar uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā paredzēto atkāpi, jo minētais atbalsts neatbilda nosacījumiem par stimulējošas ietekmes esību un samērīgumu, kas izklāstīti piemērojamajos 2014. gada pamatnostādņu noteikumos.

(190) Viens no atbalsta saņēmējiem (t. i., *Lužanská Zemědělská a.s.*) savās piezīmēs attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu apgalvoja, ka, neraugoties uz to, ka 2017. gada atbalsta pieteikuma veidlapā tas par savu lielumu bija norādījis, ka tas ir lielais uzņēmums, un ka tā lielā uzņēmuma statusu iestādēm vajadzēja izsecināt no tā pievienotajiem dokumentiem, formāli atbalsta pieteikumu iesniegšanas brīdī 2016. un 2017. gadā tas nebija lielais uzņēmums, un tāpēc piešķirtais atbalsts bija saderīgs saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 702/2014 (107. apsvērums). Uzņēmums apgalvoja, ka 2016. gada jūlijā tas kļuva par *Agrofert* (lielā uzņēmuma) daļu, tāpēc saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 4. panta 2. punkta formulējumu tas nebija zaudējis MVU statusu nākamajos divos gados, t. i., kad tas pieteicās atbalsta saņemšanai 2016. gada septembrī un pēc tam 2017. gada septembrī.

(191) Komisija vispirms norāda, ka *Lužanská Zemědělská* ir pretrunā tā atbalsta pieteikumiem 2016. un 2017. gadā, kuros vai nu ir skaidri norādīts, ka tā lielums ir lielais uzņēmums, vai arī vismaz tā lielā uzņēmuma statuss iestādēm bija jāizsecina no tā pievienotajiem dokumentiem. Jau uz šā pamata uzņēmuma pozīcijas *ex post* izmaiņas nav ticamas vai pieņemamas. Kā norādīja Čehija, atbalsts lieliem uzņēmumiem tika piešķirts kļūdas dēļ (68. apsvērums) un *ex post* pārbaudē tā neuzskatīja *Lužanská Zemědělská a.s.* par MVU ([49]).

Katrā ziņā Komisija piebilst, ka šāda Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 4. panta 2. punkta interpretācija, kā to piedāvā *Lužanská Zemědělská*, neatbilst Savienības tiesu sniegtajai MVU definīcijas interpretācijai, kuras pamatā ir *effet utile* princips. Komisija izskaidroja savu 4. panta 2. punkta un MVU definīcijas interpretāciju lēmumā par procedūras sākšanu ([50]) (kā atgādināts 54.–60. apsvērumā). Šī argumentācija paliek spēkā, un to nav apstrīdējusi ne Čehija, ne arī kāda no trešām personām.

(192) Lēmumā par procedūras sākšanu ([51]) Komisija secināja, ka būtu pretrunā *effet utile* principam nodrošināt šādu iespēju uzņēmumiem, kuri ir pārsnieguši atļauto attiecīgo darbinieku skaitu vai finansiālās robežvērtības pastāvīgu struktūras izmaiņu dēļ, t. i., īpašumtiesību maiņas dēļ pēc apvienošanās vai pārņemšanas. Šādas izmaiņas ilgstoši palielina attiecīgo darbinieku skaitu vai finanšu robežvērtības, un tādējādi šie mainīgie lielumi vairs nav atkarīgi no uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātiem. Komisija uzskatīja, ka šādā gadījumā ekonomiskā realitāte liecina, ka attiecīgais uzņēmums nav īsts MVU. No tā izriet, ka, lai gan šī konkrētā situācija nav skaidri noteikta Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 4. panta 2. punktā iekļautajā MVU definīcijā, pamatojoties arī uz Savienības tiesu judikatūru un *effet utile* principu, šādam uzņēmumam pēc īpašumtiesību pastāvīgas maiņas nebūtu jāgūst labums no MVU statusa.

(193) Tā vietā, ja uzņēmums ir pārsniedzis attiecīgās MVU maksimālās robežvērtības pēc apvienošanās vai pārņemšanas struktūras vai īpašumtiesību maiņas dēļ, attiecīgais brīdis, kad veikt novērtējumu, ir darījuma (ar kuru uzņēmums pastāvīgi kļuva par lielākas struktūras daļu) brīdis, nevis brīdis, kad tika slēgti juridiskās personas, kas iesniedz pieteikumu, pārskati.

(194) Saskaņā ar šo interpretāciju Komisija konstatē, ka *Lužanská Zemědělská a.s.* (vai jebkurš cits lielais uzņēmums, kas ir saņēmējs) nevar atsaukties uz Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikuma 4. panta 2. punktu, lai pamatotu tā kā MVU lielumu 2016. un 2017. gadā iesniegto atbalsta pieteikumu iesniegšanas brīdī. Tā vietā Komisija uzskata, ka *Lužanská Zemědělská a.s.* kļuva par lielo uzņēmumu brīdī, kad tas kļuva par pastāvīgu *Agrofert* daļu, un nevis tikai pēc tam, kad tas īpašumtiesību maiņas dēļ divos pārskata periodos pēc kārtas ir pārsniedzis minētā pielikuma 2. pantā noteiktās darbinieku skaita vai finansiālās robežvērtības. Tāpēc uz atbalstu, kas piešķirts *Lužanská Zemědělská a.s.* (vai jebkuram citam lielam uzņēmumu, kas ir saņēmējs), neattiecas grupu atbrīvojums saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 702/2014 (jo minētās regulas 14. pants attiecas tikai uz MVU un atbalstu nevar uzskatīt par *ad hoc* atbalstu lieliem uzņēmumiem (144., 147. un 148. apsvērums)) un atbalsts ir gan nelikumīgs, gan nesaderīgs.

([49]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 104. apsvērumu.
([50]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 108.–113. apsvērumu.
([51]) Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 112. apsvērumu.

8. **SECINĀJUMS**

(195) Komisija secina, ka atbalsts, kas piešķirts lieliem uzņēmumiem tiešo dotāciju veidā, ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Komisija konstatē, ka Čehija ir nelikumīgi īstenojusi atbalsta shēmas SA.50787 un SA.50837, piešķirot atbalstu lieliem uzņēmumiem pirms paziņošanas, tādējādi pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu.

(196) Turklāt iepriekš aprakstītā analīze liecina, ka šādu atbalstu nevar pasludināt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

(197) No tā izriet, ka valsts atbalsts, ko Čehija piešķīra lieliem uzņēmumiem saskaņā ar shēmām SA.50787 un SA.50837 pirms to paziņošanas, ir nelikumīgs un nesaderīgs ar iekšējo tirgu.

9. **ATGŪŠANA**

(198) Saskaņā ar LESD 108. panta 2. punktu un Savienības tiesu iedibināto judikatūru gadījumā, ja Komisija ir konstatējusi, ka atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu, tai ir tiesības lemt par to, ka attiecīgajai dalībvalstij šāds atbalsts ir jāmaina vai jāatceļ ([52]). Tāpat Savienības tiesas ir pastāvīgi lēmušas, ka dalībvalstij pienākumu atcelt atbalstu, ko Komisija uzskata par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, nosaka, lai atjaunotu iepriekšējo stāvokli ([53]).

(199) Šajā saistībā Savienības tiesas ir noteikušas, ka minētais mērķis ir sasniegts, ja saņēmējs ir atmaksājis nelikumīgā atbalsta summas un tādējādi zaudējis priekšrocību, kas tam bijusi iekšējā tirgū attiecībā pret konkurentiem, un ir atjaunots stāvoklis, kāds bijis pirms atbalsta piešķiršanas ([54]).

(200) Ievērojot šo judikatūru, Regulas (ES) 2015/1589 16. panta 1. punktā ir noteikts, ka tad, "kad nelikumīga atbalsta gadījumos tiek pieņemti negatīvi lēmumi, Komisija izlemj, ka attiecīgā dalībvalsts veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no saņēmēja ("atgūšanas lēmums"). Komisija neprasa atbalsta atgūšanu, ja tas būtu pretrunā ar kādu Savienības tiesību vispārēju principu".

(201) Tādējādi Čehijai ir pienākums atgūt nelikumīgo un nesaderīgo atbalstu (195. un 196. apsvērums) no visiem saņēmējiem, kas šāda atbalsta piešķiršanas brīdī bija lielie uzņēmumi, ja vien tā nav izpildījusi visus nosacījumus, kas izriet no Komisijas Regulas (ES) Nr. 1408/2013 ([55]) vai vispārēja Savienības tiesību principa piemērošanas, kā tika apgalvots oficiālās izmeklēšanas laikā. Atgūšana jāpiemēro laikposmam no dienas, kad atbalsts nodots saņēmēja rīcībā, līdz tā faktiskās atgūšanas dienai. Par atgūstamo summu līdz tās faktiskās atgūšanas dienai ir jāmaksā procenti.

ES tiesiskās noteiktības principa iespējamā piemērošana konkrētajā lietā

(202) Čehijas iestādes jau ir identificējušas septiņus lielos uzņēmumu, kas bija atbalsta saņēmēji, un sākušas attiecīgas procedūras, lai atgūtu nelikumīgo atbalstu, kurš piešķirts 2016.–2017. gadā saskaņā ar vienu vai abām grupu atbrīvojuma atbalsta shēmām (69. apsvērums). Tomēr Čehijas iestādes apgalvo, ka atgūšanas procedūras nevar pabeigt ar faktisku atbalsta atgūšanu no saņēmējiem šā lēmuma 117.–119. apsvērumā paskaidroto iemeslu dēļ. Pamatojoties uz valsts tiesas spriedumiem un valsts tiesību aktiem, kas bija spēkā atgūšanas procedūru uzsākšanas brīdī, jo īpaši uz 15. panta 3. punkta c) apakšpunktu Likumā Nr. 218/2000 *Coll.* par budžeta noteikumiem, Čehijas iestādes atsaucas uz juridiskās noteiktības principu.

([52]) Spriedums, 1973. gada 12. jūlijs, Komisija/Vācija, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, 13. punkts.
([53]) Spriedums, 1990. gada 21. marts, Beļģija/Komisija, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 66. punkts.
([54]) Spriedums, 1999. gada 17. jūnijs, Beļģija/Komisija, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 64. un 65. punkts.
([55]) Komisijas Regula (ES) Nr. 1408/2013 (2013. gada 18. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam lauksaimniecības nozarē (OV L 352, 24.12.2013., 9. lpp.).

(203) Komisija uzskata, ka 15. panta 3. punkta c) apakšpunkts Likumā Nr. 218/2000 *Coll.* par budžeta noteikumiem, kuri bija spēkā atgūšanas procedūru uzsākšanas laikā, bija pretrunā piemērojamajiem ES noteikumiem par nelikumīga atbalsta atgūšanu, kā norādīts daudzos Savienības tiesu spriedumos, kas minēti turpmāk.

(204) No Savienības tiesu judikatūras izriet, ka –, ja atbalsts ir piešķirts, piemērojot Grupu atbrīvojuma regulu, lai gan nosacījumi atbrīvojuma saņemšanai atbilstoši šai regulai nav izpildīti, – minētais atbalsts ir piešķirts, neizpildot paziņošanas pienākumu, un līdz ar to ir atzīstams par nelikumīgu ([56]). Valsts atbalstam, uz kuru Grupu atbrīvojuma regula neattiecas, joprojām ir piemērojams LESD 108. panta 3. punktā noteiktais paziņošanas pienākums ([57]).

(205) Saskaņā ar judikatūru LESD 108. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši šai tiesību normai valsts iestādei pašai pēc savas iniciatīvas ir jāatgūst atbalsts, kuru tā ir piešķīrusi, piemērojot Grupu atbrīvojuma regulu, ja vēlāk tā ir konstatējusi, ka šajā regulā paredzētie nosacījumi nav izpildīti ([58]).

(206) Ja valsts iestāde ir konstatējusi, ka atbalsts, kuru tā ir piešķīrusi atbilstoši Grupu atbrīvojuma regulai, neatbilst nosacījumiem šajā regulā paredzētā atbrīvojuma saņemšanai, šai iestādei ir pienākums veikt attiecīgos pasākumus, ar kuriem var tikt novērsts atbalsta īstenošanas prettiesiskums, lai atbalsta saņēmējs vairs nevarētu ar to brīvi rīkoties atlikušajā laikā līdz Komisijas lēmuma pieņemšanai, kā arī pienākums pašai pēc savas iniciatīvas atgūt nelikumīgi piešķirto atbalstu ([59]).

(207) Turklāt Komisija atgādina ES tiesību pārākuma principu, kurš iedibināts Savienības tiesu judikatūrā ([60]) un saskaņā ar kuru ES tiesību akti ir noteicošie, kad rodas pretruna starp kādu ES tiesību un valsts tiesību aspektu. Saskaņā ar šo principu valstu tiesām ir pienākums nodrošināt Savienības tiesību normu pilnīgu iedarbību, tostarp, ja nepieciešams, (pēc savas iniciatīvas) atsakoties piemērot jebkuru pretrunīgu valsts tiesību normu.

(208) Saskaņā ar Tiesas iedibināto judikatūru gan valsts administratīvajām iestādēm, gan valsts tiesām, īstenojot savas attiecīgās pilnvaras, ir pienākums nodrošināt Savienības tiesību normu, kuras ir tieši saistošas dalībvalstu iestādēm, pilnīgu iedarbību ([61]).

(209) Turklāt Komisija norāda, ka valstu tiesām ir jāņem vērā juridiskā situācija, kas izriet no Komisijā notiekošām procedūrām, pat ja tai ir pagaidu raksturs ([62]). Tas nozīmē, ka, kamēr notiek izmeklēšanas procedūra, valstu tiesām ir jāizdara juridiski secinājumi no paša lēmuma par procedūras sākšanu un jāveic visas attiecīgās darbības, lai novērstu iespējamo nogaidīšanas pienākuma pārkāpumu.

(210) Komisija arī atgādina Savienības tiesu judikatūru, kurā ir atsauce uz pienākumu, kas paredz, ka valsts iestādei, kurai ir iesniegts atbalsta pieteikums, uz kuru var tikt attiecināta Grupu atbrīvojuma regula, ņemot vērā tai iesniegto informāciju, ir rūpīgi jāizvērtē, vai lūgtais atbalsts atbilst visiem minētajā regulā paredzētajiem atbilstošajiem nosacījumiem, un gadījumā, ja tas neatbilst kādam no šiem nosacījumiem, šis pieteikums ir jānoraida ([63]).

([56]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 87. punkts.
([57]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 86. punkts.
([58]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 95. punkts.
([59]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 92. un 89. punkts.
([60]) Spriedums, 1963. gada 5. februāris, *Van Gend en Loos/Administratie der Belastingen*, C-26/62, ECLI:EU:C:1963:1; spriedums, 1964. gada 15. jūlijs, *Costa/E.N.E.L.*, C-6/64, ECLI:EU:C:1964:51; spriedums, 1978. gada 9. marts, *Amministrazione delle finanze dello Stato/Simmenthal*, C-106/77, ECLI:EU:C:1978:49.
([61]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar AS*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 90. un 91. punkts, un spriedums, 2017. gada 14. septembris, *The Trustees of the BT Pension Scheme*, C-628/15, ECLI:EU:C:2017:687, 54. punkts.
([62]) Spriedums, 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:755), 38. punkts.
([63]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 93. punkts.

(211) Komisija uzskata, ka Likuma Nr. 218/2000 *Coll.* 15. panta 3. punkta c) apakšpunkts, kas bija spēkā atgūšanas procedūru uzsākšanas brīdī un ko šajā lietā piemēroja valsts tiesa, kavē ES noteikumu par nelikumīga un nesaderīga atbalsta atgūšanu efektīvu īstenošanu, jo tas skaidri izslēdza iespēju faktiski atgūt jau izmaksāto atbalstu, ja atgūšanas iemesls ir tas, ka ar lēmumu par atbalsta piešķiršanu tiek pārkāpti ES tiesību akti ([64]).

(212) No ES tiesu iedibinātās judikatūras izriet, ka Eiropas Savienības tiesību pārākuma un efektivitātes principi nozīmē, ka dalībvalstis un atbalsta saņēmēji nevar atsaukties uz tiesiskās noteiktības principu nolūkā ierobežot atgūšanu pretrunas starp valsts un Eiropas Savienības tiesību aktiem gadījumā. Šādā gadījumā Eiropas Savienības tiesību akti ir noteicošie, un valsts noteikumi tādā gadījumā nav piemērojami vai arī tie ir jāinterpretē tā, lai saglabātu Eiropas Savienības tiesību aktu efektivitāti ([65]).

Trešo personu apgalvotā tiesiskā paļāvība

(213) Lielie uzņēmumi, kas bija atbalsta saņēmēji un iesniedza savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu, savā Komisijai sniegtajā informācijā apgalvoja, ka Čehijas iestāžu dotāciju lēmumi radīja tiesisko paļāvību attiecībā uz atbalsta saderību. Tie norāda vairākus faktus, kas, viņuprāt, pierāda, ka tie varēja tiesiski paļauties uz to, ka tiem piešķirtais atbalsts atbilst visiem piemērojamajiem nosacījumiem. Lielākā daļa trešo personu argumentēja, ka Čehijas iestādes bija pilnībā informētas par to lielā uzņēmuma statusu atbalsta piešķiršanas laikā un ka atbalsts bija samērīgs un ka tam bija stimulējoša ietekme, neraugoties uz hipotētiskā scenārija neesību. Saskaņā ar trešo personu sniegto informāciju Čehijas iestādes atkārtoti pārbaudīja, vai ir ievēroti atbalsta piešķiršanas nosacījumi, un nenorādīja uz trūkumiem (pirms *ex post* pārbaudes tika konstatēts, ka tie nav MVU un tādējādi ir saņēmuši atbalstu kļūdaini (78.–110. apsvērums)).

(214) Komisija atgādina, ka saskaņā ar iedibināto judikatūru ([66]) tiesības uz tiesiskās paļāvības aizsardzību var izmantot ikviena persona, kas atrodas situācijā, kurā ir pierādīts, ka Eiropas Savienības pārvalde ir devusi pamatotas cerības attiecībā uz piešķirto atbalstu. Tomēr neviena persona nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu, ja nepastāv konkrēti solījumi, ko tai sniegusi administrācija. Valsts atbalsta piešķiršana nevar sniegt trešām personām tiesisko paļāvību, ka šāds atbalsta likumīgs, ja tas ir piešķirts, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu ([67]).

(215) Komisija norāda, ka tiesiskās paļāvības apgalvojums, ko šajā lietā ir norādījušas trešās personas, attiecas tikai un vienīgi uz valsts iestāžu lēmumiem.

(216) Šajā saistībā Komisija atgādina, ka nevar uzskatīt, ka valsts iestādei, kas piešķīrusi atbalstu, piemērojot Grupu atbrīvojuma regulu, ir kompetence pieņemt galīgu lēmumu par pienākuma atbilstoši LESD 108. panta 3. punktam paziņot par lūgto atbalstu Komisijai neesību ([68]).

(217) Ja valsts iestāde piešķir atbalstu, kļūdaini piemērojot Grupu atbrīvojuma regulu, tiek pārkāpti gan minētās regulas, gan LESD 108. panta 3. punkta noteikumi ([69]). Tāds pats secinājums par nelikumīgu atbalstu, kas ir pretrunā LESD 108. panta 3. punktam, izriet arī šajā lietā, ja atbalsts lielajiem uzņēmumiem tiek novērtēts kā tāds, kas piešķirts pirms shēmu SA.50787 un SA.50837 paziņošanas.

([64]) Likuma Nr. 218/2000 *Coll.* 15. panta 3. punkta c) apakšpunkts redakcijā, kas bija spēkā līdz 31.12.2021.
([65]) Spriedums, 2006. gada 5. oktobris, Komisija/Francija ("Scott"), C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, 50.–53. punkts.
([66]) Spriedums, 1990. gada 20. septembris, Komisija/Vācija, C-5/89, ECLI:EU:C:1990:320, 13. un 14. punkts.
([67]) Sk., piemēram, spriedums, 2010. gada 1. jūlijs, Itālijas Republika/Eiropas Komisija, T-53/08, ECLI:EU:T:2010:267; spriedums, 2004. gada 11. novembris, *P Demesa and Territorio Histórico de Álava*/Komisija, apvienotās lietas C-183/02 P un C-187/02 P, ECLI:EU:C:2004:701; spriedums, 2010. gada 13. septembris, Grieķijas Republika u. c./Eiropas Komisija, apvienotās lietas T-415/05, T-416/05 un T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386.
([68]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 101. punkts.
([69]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 103. punkts.

(218) No minētā izriet, ka šādā situācijā atbalsta piešķiršana, ko veic valsts iestāde, nevar radīt šā atbalsta saņēmējam tiesisko paļāvību par šā atbalsta likumību ([70]).

(219) Turklāt attiecīgajām trešām personām ir jārīkojas ar nepieciešamo uzmanību un rūpību un jāpārliecinās, vai ir ievēroti ES tiesību noteikumi valsts atbalsta jomā ([71]). Tiesa apstiprināja, ka uzņēmējam, kas rīkojas ar pienācīgu rūpību, parasti būtu jāspēj noteikt, vai ir ievērota LESD 108. pantā noteiktā procedūra ([72]). Šajā lietā lielie uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu, nav ņēmuši vērā it īpaši to, ka valsts juridiskais pamats bija Regulas (ES) Nr. 702/2014 14. pants, kas attiecas tikai uz MVU (115. apsvērums).

(220) Ņemot vērā šo argumentāciju, Komisija uzskata par nepamatotiem trešo personu apgalvojumus, ka ir pārkāpta to tiesiskā paļāvība. Tajā pašā laikā uz iespējamām garantijām, ko valsts iestādes sniedz trešām personām, nevar atsaukties kā uz šķērsli nelikumīga un nesaderīga atbalsta atgūšanai.

(221) Ņemot vērā iepriekš minētos argumentus, saņēmēji nevar atsaukties uz tādiem vispārējiem Savienības tiesību principiem kā tiesiskā paļāvība un tiesiskā noteiktība, lai novērstu tiem nelikumīgi piešķirtā nesaderīgā atbalsta atgūšanu. Līdz ar to Komisija uzskata, ka nekas neliedz piemērot Regulas (ES) 2015/1589 16. panta 1. punktu. Neviens vispārējs Savienības tiesību princips nav pretrunā tāda nelikumīga un nesaderīga atbalsta atgūšanai, kas noteikts šajā lēmumā.

(222) Tāpēc Komisija secina, ka Čehijas iestādēm ir pienākums veikt visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai atgūtu lieliem uzņēmumiem jau izmaksāto atbalstu nolūkā atjaunot ekonomisko situāciju, kādā saņēmēji atrastos, ja nelikumīgais un nesaderīgais atbalsts nebūtu piešķirts.

(223) Čehijas iestādēm ir jāatgūst atbalsta summas, kas norādītas katrā lēmumā par atbalsta piešķiršanu saņēmējam ([73]), kurš atbalsta piešķiršanas laikā bija lielais uzņēmums Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikumā noteiktās definīcijas nozīmē, kopā ar atgūšanas procentiem. Procenti jāaprēķina no dienas, kad attiecīgais atbalsts tika nodots saņēmēja rīcībā, līdz tā faktiskai atgūšanai, saskaņā ar V nodaļu Komisijas Regulā (EK) Nr. 794/2004 ([74]), kas grozīta ar Regulu (ES) 2015/2282 ([75]).

(224) Attiecībā uz saņēmējiem, uz kuriem attiecas atgūšana, lai gan daži saņēmēji jau ir noteikti, nevar izslēgt, ka tā varētu attiekties arī uz citiem saņēmējiem. Tāpēc Komisija aicina Čehijas iestādes īstenot šo lēmumu un atgūt nelikumīgo un nesaderīgo atbalstu no visiem saņēmējiem, kuri atbalsta piešķiršanas laikā neatbilda MVU definīcijas nosacījumiem, kas noteikti Regulas (ES) Nr. 702/2014 I pielikumā,

([70]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 106. punkts.
([71]) Sk., piem., spriedumu, 2000. gada 13. jūnijs, *EPAC*/Komisija, apvienotās lietas T-204/97 un T-270/97, ECLI:EU:T:2000:148.
([72]) Spriedums, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 98. punkts.
([73]) Atgūšanas lēmumos Čehijas iestādes norādīja turpmāk norādītās atgūstamās atbalsta summas. Komisija atgādina, ka saskaņā ar Regulas (ES) 2015/1589 16. pantu šīs atbalsta summas būs jāpārrēķina, lai iekļautu procentus, kas maksājami no dienas, kad nelikumīgais atbalsts bija saņēmēja rīcībā, līdz tā atgūšanas dienai.
Pomona Tesenice: 1 400 000 CZK (60 000 EUR)
Usovsko EKO: 1 000 000 CZK (43 000 EUR)
Usovsko AGRO: 4 700 000 CZK (200 400 EUR)
SADY CZ: 2 100 000 CZK (80 200 EUR)
RBQ SADY: 11 331 000 CZK (483 000 EUR)
M+A+J: 260 000 CZK (11 000 EUR)
Luzanska zemedelska: 2 830 000 CZK (120 600 EUR)
([74]) Komisijas Regula (EK) Nr. 794/2004 (2004. gada 21. aprīlis), ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK Līguma 93. panta piemērošanai (OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.).
([75]) Komisijas Regula (ES) 2015/2282 (2015. gada 27. novembris), ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 794/2004 attiecībā uz paziņošanas veidlapām un informācijas lapām (OV L 325, 10.12.2015., 1. lpp.).

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Pasākumi, kurus Čehija nelikumīgi īstenoja pirms Lēmuma C(2021) 41 final paziņošanas, piešķirot lielajiem uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar primāro lauksaimniecisko ražošanu, atbalstu augļu dārzu pārstrukturēšanai un pilienveida apūdeņošanas sistēmu būvniecībai augļu dārzos, apiņu laukos, vīndārzos un kokaudzētavās, ir pretrunā LESD 108. panta 3. punktam un ir uzskatāmi par valsts atbalstu divu shēmu veidā.

2. pants

Šā lēmuma 1. pantā minētais atbalsts, ko Čehija nelikumīgi piešķīrusi, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu, nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

3. pants

1. Čehija atgūst 1. pantā minēto nesaderīgo atbalstu no lieliem uzņēmumiem, kas saņēmuši atbalstu.

2. Atmaksājamās summas ietver procentus par laiku no izsniegšanas brīža lieliem uzņēmumiem, kas saņēmuši atbalstu, līdz to faktiskās atmaksāšanas brīdim.

3. Procentus aprēķina pēc salikto procentu formulas saskaņā ar V nodaļu Regulā (EK) Nr. 794/2004, kas grozīta ar Regulu (EK) Nr. 271/2008 ([76]).

4. pants

1. Lēmuma 1. pantā minēto atbalstu atgūst nekavējoties un faktiski ([77]).

2. Čehija nodrošina, ka šis lēmums tiek īstenots četru mēnešu laikā no tā paziņošanas dienas.

5. pants

1. Četru mēnešu laikā pēc šā lēmuma paziņošanas Čehija iesniedz Komisijai šādu informāciju:

— pilnīgs to lielo uzņēmumu saraksts, kuri ir saņēmuši atbalstu saskaņā ar abām 1. pantā minētajām shēmām,

— kopējā summa (atbalsta pamatsumma un atgūšanas procenti), kas jāatgūst no lieliem uzņēmumiem, kuri saņēmuši atbalstu,

— šā lēmuma izpildes nodrošināšanas nolūkā veikto un plānoto pasākumu precīzs apraksts,

— dokumenti, kuri apliecina, ka lieliem uzņēmumiem, kas saņēmuši atbalstu, ir pieprasīts atmaksāt atbalstu.

2. Čehija informē Komisiju par šā lēmuma īstenošanai veikto valsts pasākumu norisi, līdz ir pabeigta 1. pantā minētā atbalsta atgūšana. Pēc Komisijas vienkārša pieprasījuma tā nekavējoties iesniedz informāciju par šā lēmuma izpildei veiktajiem un plānotajiem pasākumiem. Turklāt tā sniedz sīku informāciju par atbalsta un procentu summām, kuras jau ir atgūtas no lieliem uzņēmumiem, kas saņēmuši atbalstu.

([76]) Komisijas Regula (EK) Nr. 271/2008 (2008. gada 30. janvāris), ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 794/2004, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 82, 25.3.2008., 1. lpp.).

([77]) Regulas (ES) 2015/1589 16. panta 3. punkts.

6. pants

Šis lēmums ir adresēts Čehijas Republikai.

Briselē, 2024. gada 5. aprīlī

Komisijas vārdā –
priekšsēdētājas izpildvietniece
Margrethe VESTAGER